

Sept
On 14.5.49

ՀԱՅ ԶԻՆՈՒԹՐԻ ԳՐԱԳԱՐԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ԽՈՐԷՆ ԲԱՀ. ՄՆԱՑԱԿԱՆԵԱՆՑԻ

№ 2

Ե Ր Գ Ա Ր Ա Ն



Գ ի ն ն է 20 կողմ

ԹԻՖԼԻՍ

Առաջադիպ Նաղեժդա՝ Սեմեն. փ. № 4

1909

891.99-192

Հ - 25

Apr. 2-4602a 2-4602a

10 NOV 201

ՀԱՅ ԶԻՆՈՒԹՐԻ ԴՐԱԳԱՐԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ Խ. ԲԱՀ. ՄՆԱՑԱԿԱՆԵԱՆՑԻ.

891.99-192 № 2
հ-25

904

Ե Ր Գ Ա Ր Ա Ն

Կ ա զ մ ե ց
Հ. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ

ՀՀԽ. № 22827

ԹԻՖԼԻՍ

Արագառիկ (Նաղեժդա) Սեմեն. փ. № 4
1909

05.06.2013

42.559



39847-67

ԱՋԳԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐ

ԷԶՄԻԱԾԻՆ

Քեզի մեռնիմ էջմիածին
Ազատարար Աստուածածին.

Նանի, նանի, նանի, նանի ջան:
Էջմիածին հայոց հաւատ,
Հուսաւորչի թողած աւանդ.

Նանի... և այլն:
Հուսաւորիչ լոյսի միջին
Հուսով ցօղեց էջմիածին.

Նանի... և այլն:
Գրիգորի ձեռակերտ տուն
Յաւէտ մընաս դու հաստատուն:
Նանի... և այլն:

Ըստ Յովհ. Մալխասեանի.

ՄԵՌՆՈՂ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԻ ԵՐԳԸ

Ազնիւ ընկեր, մեռանում եմ,
Բայց հանգիստ եմ ես հոգով,
Իմ թշնամիքս ես օրհնում եմ,
Օրհնում եմ քեզ Աստուծով:
Հեռանում եմ, անգին ընկեր,
Չ'զնահատուած ոչոքից,

Բայց հաւաստեալ անձնանուէր

Ազգիս մշակ կը հաշուէր:

Ազնիւ ընկեր, չը մոռանաս՝

Անդաւաճան, ջերմ սիրով

Ես սիրել եմ իմ հայրենիք,

Գընա և դու նոյն շաւղով:

Խեղճութիւնը Հայոց ազգի

Կարեկցարար մըտածիր.

Ոսկէ գրքոյկն Եղիշէի

Քաջ առաջնորդ քեզ ընտրէր:

Այնտեղ սուրբ կրօն, ազգ միաբան

Ազատ կամքով ու խըղճով,

Սյնտեղ Վարդան, անմահ Վարդան

Իւր խընկելի քաջերով.

Հայրենիք, սիղան սրբութեան,

Ես Աստուծոյ առաջն

Շատ կաղաչեմ, շատ կ'արտասուեմ,

Որ ծագէ քեզ նոր արև:

Իմ մտերիմ, մահըս մօտ է,

Բայց հանգիստ եմ ես հոգով,

Որովհետև խիղճս արդար է,

Ճշմարտութեան ջատագով:

Ս. Շահաղիկեան

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն

Հայաստան, երկիր դրախտավայր,

Դու մարդկայնոյ ցեղիս որրան,

Դու և բնիկ իմ հայրենիք,

Հայաստան, Հայաստան, Հայաստան:

Ի վեհ անունդ սիրտ իմ, իհ, յոյժ

Ոգևորի 'ի նոր խրախոյս,

Եւ անձկայրեաց 'ի քեզ յուսամ,

'ի քեզ, 'ի քեզ, յոյս իմ միայն

Հայաստան, (3 անգամ)

Հայաստան անուն փարելի,

'ի քեզ հանգիստ Նոյեան տապան

Եգիւ, և քեւ ապրեցաւ Նոյ,

Հայաստան, (3 անգամ):

Գետք քաջառաջք աղինաբուղիս

Զհողդ բարի առնեն յուսթի,

Քեւ ապրիմ ես, քեւ միշտ ցնծամ,

Քեւ, քեւ պանծամ փառք իմ միայն

Հայաստան, (3 անգամ):

Հայաստան ծնող գիւցազանց

Եւ հրաշայեաց հանդիսարան,

Քո զեփիւռին քաղցր է հնչիւն,

Հայաստան, (3 անգամ):

Զոր շնչեցին և զօրացան

Հայկ, Արմենակ, Արամ, Տիգրան,

Տրդատ, Սմբատ, Վարդան, Վահան,

Զքեզ յիշեմ, զքեզ սիրեմ,

Զքեզ, զքեզ, սէր իմ միայն

Հայաստան, (3 անգամ):

Յ. Միրզա-Վանանդեցի:

Շ Ո Ւ Շ Ա Ն Ի Կ

Է՛ր հեռանաս քո մայրենի աշխարհից,

Կարօտ թողուս սերտ բարեկամք քեզանից.

Մեր ամենիս դու մայր էիր գթառատ,

Արդ հեռանաս, մեզ մութ պատէ անփարատ:

Քո սուրբ ձեռք մեր վերքերը շատ անգամ
 Լուանայիր, դեղ դնէիր ամեն ժամ,
 Քո մազերից ոլորէիր վիրակապ,
 Քո բոլոր կեանքդ ազգիդ համար էր ազապ:
 Արդ Հայոց զօրքն իւրեանց մօրից որբանայ,
 Վրաց ազգը քո խընամօք պերճանայ,
 Հայաստանը զրկի իւր սուրբ Շուշանից
 Վրաստանը բուրէ հոտով բազմազգից:
 Ուր որ երթաս, ուր որ լինիս տիրունի,
 Մեր սիրտ հոգին քեզ հետ տանիս մաքրունի:
 Գնաս բարեաւ մեր լոյս հաւատն քեզ ընկեր,
 Աջն ու խաչը քեզ պահապան զօր գիշեր:
 Յ. Կարինեանց:

Հ Ա Յ Ա Ղ Ջ Ի Կ Ն Ե Ր

Հայոց աղջիկներ, ձեր հոգուն մատաղ.
 Երբ միտս էք պալիս, ասում ես «անխ»,
 Հալւում եմ, հալւում օտարութեան մէջ,
 Ախ, սիրտս խորւում. ցաւիս չը կայ վերջ:
 Երբ կարմիր գինին բաժակումս խմած,
 Սեղանիս վրայ առաջս է դրած,
 Աչքս ակամայ վրան եմ ձգում,
 Ձեր սիրուն պատկերն եմ մէջը տեսնում:
 Տեսնում եմ և, անխ, միտքս է մոլորւում,
 Դառն արտասուներով աչքս պղտորում,
 Կարծում եմ բոլոր աշխարհը մթնեց,
 Արեւն էլ խաւրեց, էնդուր որ տխրեց:
 Հայոց աղջիկներ ձեր հոգուն մեռնեմ,
 Ձեր սիրուն տէրն էլ երբ կը տեսնեմ,
 Էն սե սե աչերն՝ սե ունքով պատած,
 Կարծես երկնային դալամով քաշած:

Էն սե սե աչել ին, որ շատին սպանեց,
 Բայց էլի շատ էն դժողքից հանեց.
 Ես էլ կենդան թ տեղովս եմ մեռած,
 Առանց կրակի է հրում խորոված:
 Էլ երբ չը տեսնեմ ես ձեզ ման գալիս,
 Բաղ ու քաղաքում սէյրան անելիս,
 Ինչտե չէ ամօթից վարդ էլ է դեղնում,
 Երբ ուր ձեր կարմիր թշերը տեսնում:
 Բուլբուլն էլ վարդից ձեր ձայնը լսելիս՝
 Թռչում է, թռչում, ամպերում կորչում
 Եւ իր Ար արչի ասածն ասելիս
 Փանք Քեզ, Տէր Աստուած, փանք քեզ է կանչում:
 Հայոց աղջիկներ, ի՞նչ անուն տամ ձեզ,
 Թէ հրեշտակ ասեմ՝ հրեշտակ չեմ տեսել,
 Թէ մարդ անուանեմ՝ բեղամաղ կանեմ,
 Ուրեմն ի՞նչ անեմ, մոլորում եմ ես:
 Մալորում եմ ես օտար աշխարհում:
 Հաւատն էլ օտար, օտար և լեզուն,
 Աղջիկն էլ օտար ու ձեզ չի նման,
 Հայոց աղջիկներ, դուք էք աննման:
 Ձեր սէրն է միայն սրտումս պահած,
 Ձեր սիրով միայն եմ ես կենդանի,
 Ձեր սէրը միայն էս կեանքս մաշում
 Օտարութեան մէջ դեռ կը պահպանի:
 Գեորգ Միրիմանեանց:

ԵՐԳ ՊԱՆԴՈՒԽՏ ՊԱՏԱՆԵԿԻ

Ծիծեռնակ, ծիծեռնակ,
 Դու գարնան սիրուն թռչնակ,
 Դէպի հեթ, ինձ ասա,
 Թռչում ես այդպէս արագ:

Ախ, թո՛խր ծիծեռնակ,
Ծնած տեղս—Աշտարակ,
Ոնց շինիր քո բոյնը
Հայրենի կտուրի տակ:
Անդ հեռու ալևոր
Հայր ունիմ սգաւոր,
Որ միակ իւր որդուն
Սպասում է օրէ օր:
Երբ տեսնես դու նորան,
Ինձնից շատ բարեւ արան,
Ասան թող նստի լայ
Իւր անբախտ սրբու վրայ:
Դու պատմէ թէ՛ ինչպէս
Աստ անտէր ու խեղճ եմ ես,
Միշտ լալով, ողբալով՝
Կեանքս մաշուել, եղել է կէս
Ինձ համար ցերեկը՝
Մութ է շրջում արեգը,
Գիշերը թաց աչքիս
Քունը մօտ չի գալիս:
Ասի՛ր, որ չը բացուած՝
Թառամեցայ միացած,
Ես ծագիկ գեղեցիկ՝
Հայրենի հողից դրկած,
Դէհ, սիրուն ծիծեռնակ,
Հեռացիր, թո՛խր արագ
Դէպ 'ի Հայոց երկիրը,
Ծնած տեղս—Աշտարակ:

Գ. Դողոթեան:

ՊԱՆԴՈՒԽՏ ԱՌ ԿՌՈՒՆԿՆ

Կոստանկ, ռեստի կուգաս, ծառայ եմ ձայնիդ:

Կոստանկ, մեր աշխարհէն խապրիկ մը չունիմ,
Մի վազեր, երամիդ շուտով կը հասնիս:
Կոստանկ, մեր աշխարհէն խապրիկ մը չունիմ:
Թողեր եմ ու եկեր եմ մլքերս ու այգիս,
Քանի որ «միս» կանեմ, կը քաղուի հոգիս:
Կոստանկ, պահ մի կացիր, ձայնիդ 'ի հոգիս
Կոստանկ, մեր աշխարհէն խապրիկ մը չունիմ:
Քեզ խապար հարցնողին չես տանիր տալապ:
Ձայնիդ անուշ կու գայ քան զջրի տօլապ-
Կոստանկ, Պաղտատ իջնուս կամ թէ 'ի Հալապ,
Կոստանկ, մեր աշխարհէն խապրիկ մը չունիմ:
Սրտերնիս կամեցաւ, ելանք գնացինք,
Այս սուտ աստնուորիս դարդերն իմացանք:
Սղուհացկեր մարդկանց կարօտ մնացանք:
Կոստանկ, մեր աշխարհէն խապրիկ մը չունիմ:
Աստնուորիս բաներն կամաց կամաց է,
Միթէ Աստուած լսէ, դռնակն բացցէ,
Ղարիպին սիրտն է սուգ, աչերն 'ի լաց է:
Կոստանկ, մեր աշխարհէն խապրիկ մը չունիմ:
Աստուած, քեզնէ խնդրեմ մուրվէթ ու քերէմ:
Ղարիպին սիրտն է խոց, ճիկերն է վերէմ:
Կերած հացն է լեզի ու ջուրն է հարօմ:
Կոստանկ, մեր աշխարհէն խապրիկ մը չունիմ:
Ոչ զլուր օրն գիտեմ, ոչ զկիրակին,
Ջարկած է զիս շամփուրն, բռնած կրակին,
Այրիւս չեմ հոգար, ձեզնէ կարօտ եմ:
Կոստանկ, մեր աշխարհէն խապրիկ մը չունիմ:
Պաղտատու կուգաս, կերթաս 'ի սէհրաթ:
Թղթիկ մի գրեր եմ, տամ քեզ ամանաթ:
Աստուած թող վկայ լինի քո վրագ:
Տարեալ հասուցես զայդ իմ սիրելեաց:
Դրեր եմ մէջ թղթիս՝ թէ հոս մնացի,

Օրիկ մը օրեր զաչերս չբացի,
Սիրելիք, ձեզնէ կարօտ ֆնացի.
Կռնակ, մեր աշխարհէն խապրիկ մը չունիս:
Սշունչն է մօտեցիր, գնալու ես թէտալիր.
Երամ ես ժողովեր հազարներ ու բիւր,
Ինձ պատասխան չտուիր, հլար գնացիր.
Կռնակ, մեր աշխարհէն գնա հեռացիր:
Վանեցի տիբացու Մկրտիչ:

ԻՏԱԼԱՅԻ ԱՂԶԿՍՅ ԵՐԳԸ

«Մեր հայրենիք, թշուառ, անտէր,
Մեր թշնամուց ոտնակոխ,
Իւր որդիքը արդ կանչում է,
Հանել իւր վրէժ քէն ու ոխ:
«Մեր հայրենիք շղթաներով
Այսքան տարի կապկապած,
Իւր քաջ որդոց սուրբ արիւնով
Պիտի լինի ազատուած:
Ահա՛, եղբայր, քեզ մի դբօշ,
Որ իմ ձեռքով գործեցի,
Գիշերները ես քուն չեղայ,
Արտասուքով լուացի:
Նայիր նորան, երեք գունով,
Նուիրական մեր նշան,
Թո՛ղ փողփողի թշնամու գէմ,
Թո՛ղ կործանուի Աւստրիան:
«Ինչքան կին մարդ, մի թոյլ էակ,
Պատերազմի գործերում
Կարէ օգնել իւր եղբօրը,
Չանց չարեցի քո սիրուն:

«Ահա՛ իմ դործ, ահա դբօշ,
Շուտ ձի հեծիր քաջի պէս,
Գնա փրկել մեր հայրենիք,
Պատերազմի վառ հանգէս:
«Ամենայն տեղ մահը մի է,
Մարդ մի անգամ պիտ' մեռնի,
Բայց երանի՛, որ իւր ազգի
Ազատութեան կը զոհուի:
«Գնա, եղբայր, Աստուած քեզ յոյս,
Ազգի սէրը քաջալիք,
Գնա, թէեւ չեմ կարող գալ,
Բայց իմ հոգին քեզ ընկեր:
«Գնա մեռիր դու քաջի պէս,
Թո՛ղ չը տեսնէ թշնամին
Քո թիկունքը, թող նա չասէ
Թէ վատ է Իտալացին:
«Ասաց տուեց օրիորդը
Իւր եղբօրը մի դբօշ,
Մետաքսից էր ագնիւ գործած,
Ուր երեք գոյն կան որոշ:
«Եղբայրն առաւ և ողջունեց
Իւր սիրական քնքուշ քոյր,
Առաւ գէնքը, սուր, հըրացան,
Հեծաւ իւր ձին սևաթոյր:
— Քուրիկ, կանչեց քաջ պատանին,
— Մնաս բարեաւ, սիրական,
Այս դբօշակին պիտի նայի
Ամբողջ բանակ Իտալեան:
Նա սուրբ է ինձ, երբ մկրտուած
Արտասուքով ու կնքած,
Դու յանձնեցին ինձ յիշատակ
Հայրենիքի նուիրուած:

Թէ որ մեռնեմ, դու մի սգար,
 Իմացիւր որ տարեցի
 Դէպի մահու արքայութիւն
 Իմ հետ քանի թշնամի—
 Ասաց վաղեց դէպի հանդէս
 Աւստրիացոց յանդիման,
 Իւր արիւնով գընել յաւէժ
 Ազատութիւն Իտալիան:
 Ո՛հ իմ սիրուը կտրատուում է
 Տեսանելով այսպէս սէր,
 Դէպի թշուառ մի հայրենիք,
 Որ ոտնակոխ եղած էր:
 Սորա կէսը, կէսի կէսը
 Դէթ երեւի մեր ազգում:
 Բայց մեր կանայք... ճւր Եղիշէ,
 Ո՛ւր մեր տօնակնայք փափկասունս:
 Ո՛հ... արտասուք ինձ խեղդում են,
 Այլ չեմ կարող քան խօսել,
 Ձէ... թշուառ չէ Իտալիան,
 Եթէ կանայք այսպէս են:
 Մ. Նալբանդեան.

ԱՐԱՔՍԻ ԱՐՏԱՍՈՒՆՔԸ

Մայր Արաքսի ափերով
 Քայլամուր գընում եմ,
 Հին հին դարուց յիշատակ
 Ալեաց մէջը պըտրում եմ:
 Բայց նոքա միշտ յեղյեղուկ
 Պղտոր ջրով եզերքին
 Դարիւ դարիւ խփելով
 Փախչում էին լալագին:

«Արաքս՝ ինչո՞ւ ձըկանց հետ
 Պար չես բռնում մանկական,
 Դու դեռ ծովը չը հասած՝
 Սըվաւոր ես ինձ նըման:
 «Ինչո՞ւ արցունք ցայտում են
 Քու սէր, հըպարտ աչերից,
 Ինչո՞ւ արագ փախչում ես
 Այդ հարազատ ափերից:
 «Մի պըղտորիլ յատակըդ,
 Հանդարտ հոսէ խայտալով,
 Մանկութիւնը քու կարճէ,—
 Շուտ կը հասնիս դէպ ՚ի ծով:
 «Վարդի թըփեր թո՞ղ բըմնին
 Քու հիւրընկալ ափի մօտ,
 Սոխակները նոցա մէջ
 Երգեն մինչև առաւօտ:
 «Մշտագալար ուռիներ,
 Սառ ծոցի մէջ քու ջըրին՝
 Ծըկուն սատըն ու տերև
 Թո՞ղ թաց անեն տապ օրին:
 «Ափերիդ մօտ երգելու
 Հովիւք թող գան համարձակ,
 Գառն ու ուլը քու վըճիտ
 Զուրը մըտնեն միշտ արձակ:»
 «Մէջքը ունցուց Որաքսը,
 Փըրփուր հանեց իր տակից,
 Ամպի նըման գոտալով
 Այսպէս խօսեց յատակից:
 «Իրիզնիս անմիտ պատանի,
 Նիրհըս ինչո՞ւ դարեոր
 Վըրդովում ես, նորոգում
 Իմ ցաւերը բիրաւոր:

Սիրելի մանից յիս

Ե՞րբ ես տեսիլ, որ այլին

Ոտքից գլուխ պըճընուի

Իր զարդերով թանգագին:

«Որի՞ համար զարդարում,

Որի՞ աչքը հրապուրեմ,

Շատերն՝ ինձ են առելի,

Շատերին՝ ես օտարեմ:

«Կար ժամանակ, որ ես էլ

Շըքեղազարդ հարսի պէս

Հազար ու բիւր պըշրանքով

Փախչում էի ամերէս:

«Յատակըս պարզ ու վըճիտ,

Կոհակներբս ոլորուն,

Լուսաբերը մինչև այգ

Ջըրիս միջին էր լողում:

«Ինչըս մընաց այն օրից,

Ո՞ր ջըրամօտ գեղերբս,

Ո՞րը իմ շէն քաղաքից,

Ո՞ր բերկրալի տեղերբս:

«Տուրքը ջըրի ամեն օր

Իր սուրբ ծոցէն Արարատ

Մայրախընամ ինձ սընունդ

Պարգևում է լիառատ:

«Բայց ես այն սուրբ ջըրերով,

Սուրբ Ակոբի աղբիւրին

Պիտի ցօղեմ արտօրմյօ

Իմ ատելի օտարին:

«Կամ կենսատու իմ ջըրով,

Ափերիս մօտ կըկըզած

Իւր նամազը կատարէ

Թուրքը կամ պարսիկը նստած:

«Մինչ իմ որդիք, հիվ գիտէ,

Ծաբաւ, նօթի, անտէրունչ

Օտար աշխարհ յածում են

Թոյլ ոտքերով կիսաշունչ...

«Հեռու, հեռու քչեցին

Բընիկ ազգը իմ Հայկեան,

Նորա տեղը ինձ տաին

Ազգ անկըրօն, մոլեկան:

«Դոցմ համար զարդարեմ

Իմ հիւրընկալ ամերբը.

Եւ կամ՝ դոցմ հրապուրեմ

Ճըպոտ, պըլշած աշերբ:

«Քանի որ իմ զաւակունք

Այսպէս կու մընան պանդուխտ

Ինձ միշտ սըգաւոր կ'տեսնէք,

Այս է անխաբ իմ սուրբ ուխտ:

Էլ չը խօսեց Արաքսը,

Յորձանք տուեց անագին,

Օղակ-օղակ օձի պէս

Առջ սողաց մոլեգին:

Ռ. Գառլանեան.

ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ ԾՈՎԻ ԵԶԵՐՔԻՆ

Ձայն տհւր, հիվ ծովակ, ինչո՞ւ լուում ես:

Ողբակից լինել չկամիս դժբաղդիս:

Շարժեցէք գեփիւռ ալիքը վէտ վէտ,

Խառնեցէք արտասուք այս ջրերիս հետ:

Հայաստանի մէջ անքերին վկայ,

Սկզբից մինչ այժմ, խնդրեմ ինձ ասան,

Միթէ միշտ այսպէս կը ֆնայ Հայաստան,

Փշալից անապատ երբեմն բուրաստան:

Մի՞թէ միշտ այդպէս ազգը խղճալի
 Կը լինի ծառայ օտար իշխանի,
 Մի՞թէ Աստուծոյ աթոռի մօտին
 Անարժան է Հայն և Հայի որդին:
 Արդեօք գալճւ է մի օր ժամանակ՝
 Տեսնել Մասիսի գլխին մի դրօշակ,
 Եւ ամեն կողմից պանդուխտ Հայազգիք
 Դիմեն դէպ իւրեանց սիրուն հայրենիք:
 Դժուար այդ, միայն, Տեսուչդ վերին,
 Կենդանացրու Հայութեան հոգին,
 Ծագի՞ր նոցա դու քո լոյս դիտութեան,
 Որով իբր էակը նոքա բանական
 Կը ճանաչեն մարդուս կեանքի խորհուրդը,
 Կը լինին գործովք Տիրոջ փառաբան:

Յ. Մելիք-Յակոբեան:

Պ Ա Ն Դ Խ Տ Ի Ե Ր Գ Ը

Օտար երկիր, օտար պանդուխտ կը հեծեմ,
 Դու, Հայրենիք, քեզ յիշելով կ'արտասուեմ:
 Ձկայ ծնող, չկան որդիք, քոյր, եղբայր,
 Ձիք ամուսին, որով ցաւերս մեղմանայ:
 Օտար երկիր, արեւ, աստղեր և լուսին
 Թէն պայծառ, ինձի խաւար կը թուի:
 Բնակարանս՝ տխուր պանդուկ օտարաց,
 Օդս օտար, ջուրս օտար, օտար հաց:
 Ո՞ւր է հայրս, ո՞ւր է մայրս քաղցրանուն,
 Ո՞ւր գաւակունքս, ո՞ւր սիրելիքս սիրասուն:
 Սակայն ունիմ քովս Յիսուս, փրկէ զիս:
 Նա օտար չէ, նա իմս է, սիրէ զիս:

Ա Ն Ի Ք Ա Ղ Ա Ք

Անի քաղաք նստեր՝ կուլայ,
 Չը կայ ըսող՝ մի լա, մի լա.
 Կ'ըսես քիչ է, թող մնայ՝ լայ.
 Ա՛խ երբ լսեմ՝ մի լա, մի լա:
 Շատ ցաւերով կ'այրիմ, տապիմ,
 Չունիմ մէկ մարդ հաւատարիմ,
 Որ խղճալոյս գայ՝ մօտենայ,
 Հէչ չէ ըսէ՝ մի լա, մի լա:
 Ա՛խ Հայ տղայ, խղճա՛ ինձի,
 Տես թէ քո Անին ի՞նչպէս է,
 Հերիք ես լամ, դու չըզթաս.
 Չէ՞ քո Անին ափսոս է:

Ախ ու վախով օրերս անցաւ,
 Լալէն աչքերս կուրացաւ,
 Որբ մնալն ինձ վիճակեցաւ,
 Բազդս բնաւ զիս մոռացաւ:
 Կարուսեր եմ թագաւորներ,
 Ժողովեր եմ գլխուս քօռ բուեր,
 Որք միշտ կ'երգեն՝ «Անին անցաւ,
 Անին անտէր աւերեցաւ»:
 Եկար, տեսար, դարձեր՝ կ'երթաւ.
 Լալով կըսես՝ «բարեաւ մնաս»,
 Աստուած սիրես՝ չ'ըմոռանաս,
 Մասիս սարին երբ մօտենաս,
 Ըսէ իմ քաջ Արարատին՝
 «Նստէր՝ կուլայ քո խեղճ Անին,
 Կ'ըսէ, երբ աւետիք կըտաս,
 Թէ՛ «իմ Անի, հերիք է լաս»:

Աղ. Վ. Արարատեան:



ՉԵՆ ԵՐԶԱՆԻԿ

Ո՞ր մահկանացուն այս երկրի վրայ
Երջանիկ ժամեր վայելել կրնայ,
Եւ հրն է այդ վարդ ծլած աշխարհիս,
Որ ձեռացը մէջ իսկոյն չթողմի:

Չէն, չէն երջանիկ, ո՛հ, ժամ սիրանուէր,

Որ գգուէ հովիկ զկուսին մազեր:
Թէ մտօք գրկես զերկիր և զերկին,
Եւ ամեն գաղտնիք քեզ մերկանային,
Անհնար է քեզ ըլլալ երջանիկ,
Այլ դշխեմ բաղդին թշուառ խաղալիք:

Չէն, չէն երջանիկ... և այլն:

Ի՞ր զուր գիւցազունք պատերազմական
Դաշտերու վրայ կանգնեցին նշան.
Հազիւ ըստացան յաղթութեան պսակ,
Կորցնց ձեռքերնէս զայն մահու հրեշտակ:

Ո՛հ, չէք երջանիկ, ո՛հ, դժբաղդ Հայեր,

Մինչդեռ Հայրենիք չէք մխիթարեր:

Մ. Պէշիկթաշեան:

ԳԱՐՈՒՆ

Ո՛հ, ինչ անսէշ և ինչպէս զով
Առաւօտուց փչես հովիկ,
Ծաղկանց վրայ գուրգուրալով
Եւ մազերուն կուսին փափկիկ.

Բայց չես հովիկ իմ հայրենեաց,

Գնա՛, անցիր սրտէս ՚ի բաց:

Ո՛հ, ի՞նչ աղու և սրտազին

Ծառոց մէջէն երգես, թռչնիկ,

Սիրոյ ժամերն ՚ի յանտառին

Ըզմայլեցան ՚ի քո ձայնիկ.

Բայց չես թռչնիկ իմ հայրենեաց,

Գնա՛, երգէ սրտէս ՚ի բաց:

Ո՛հ, ի՞նչ մրմունջ հանես, վտակ

Ականակիտ և հանդարտիկ,

Քու հայելոյդ մէջ անապակ

Նային զիրենք վարդն ու աղջիկ.

Բայց չես վտակ իմ հայրենեաց,

Գնա՛ հոսէ սրտէս ՚ի բաց:

Թէպէտ թռչնիկն ու հովիւ Հայոց

Աւերակաց շրջին վրայ,

Թէպէտ պղտոր վտակն Հայոց

Նոճիներո՛ւ մէջ կը սողայ,

Նոքա հառա՛չք են հայրենեաց

Նոքա չերթան սրտէս ՚ի բաց:

Մ. Պէշիկթաշեան:

ԵՐԳ ՅԱԻԱԳԻՆ

Իմ սիրելի գաւակունքս

Կը թափառին օտար աշխարհ,

Ես հըր դիմեմ, հըր փնտռեմ,

Կը ծառային այլոց խոնարհ:

Եկայք, որդիակք իմ,

Ձեր մօրն այցելութեան:

Դարեր անցան, լուր մը չ'առի,

Իմ քաջերս մեռան, կորան.

Կուլամ, արիւնս կը սառի,

Մէկը չունիմ՝ տայ ինձ դարման:

Եկայք, որդիակք... և այլն:

Արիւնս ցամքած, սիրտս մաշած,
Դէմքս է տխուր մինչ՝ յաւիտեան,
Եւ կարօտոյն իմ որդեկաց
Պիտի իջնեմ սև գերեզման:

Եկայք, որդեակք... և այլն:
Եւ դու, հովիւ. թափառական,
Կ'երգես տխուր 'ի մէջ հովտաց.
Ե'կ արտասուենք թանկ կորստեան
Տխուր մահուան մեր որդեկաց:
Եկայք, որդեակք... և այլն:
Իսկ դու, կոհնակ իմ հայրենեաց,
Գնա հեռու աչքէս 'ի բաց,
Յետին ողջոյնս տաւր զաւակացս,
Զի կեանքիս մէջ յոյսս է մեռած:
Եկայք, որդեակք... և այլն:

'Ի ՇԱԽԱՐՇԱՆ ԴԱՇՏԻՆ ՎՐԷԺՔ

Բնմբ... Որոտան բարձուստ բոմբիւնք Այրարա-
տեան դաշտն ի վայր
Արի արանց արիւնքն յեռանդն առատանան
'ի հրազայր:

Հրաւերք հայրենեաց հոջակի ընդհանուր,
Հոգիք Հայկազանց բորբոքին 'ի հուր.
Որք Երկնաւորի պսակին էք կարօտ,
Որք Երկնաւորին փառաց Երկնայորդ:
Հապճն, արի արանց մանկունք,
Հայրենավրէժք Հայկազունք.
Հապճն 'ի գէն գունդ 'ի գունդ,
Յեռեալ 'ի պար թունդ 'ի թունդ.
'ի գէն, 'ի վրէժ, ծն անդր, յառաջ,

'ի գէն, 'ի վրէժ, մի ձախ մի յաջ.
Օն անդր յառաջ, յառաջ, յառաջ,
Հապճն յառաջ:

Հ. Ղ. Ալիշան:

Լ Ո Ւ Ս Ի Ն

Լուսն: Ամպերն եկան ծածկեցին
Երկինքն, ու լուսինն աչքէս խլեցին.
Մնացի մենակ, հոգիս վրդոված,
Չեռնեմ ծոցիս, գլուխս քարշ արած:
Եւ այնուհետեւ ամեն իրիկուն
Մնում եմ լուսնի խաղաղ ծագելուն.
Նորա տխրամած գէժքը նայելիս՝
Յիշում եմ թշուառ վիճակը ազգիս:
Ա՛խ, ցոլա-փայլէ, տխրադէմ լուսին,
Գուցէ քո փայլից փայլ տաս և հային.
Պատմէ շառերուն Վարդանի մահը,
Կամ ի՞նչպէս կորաւ Հայ ազգի գահը,
Կամ ի՞նչ վեհ սիրով սիրում էր Վարդան
Մայրենի հողը՝ աշխարհ Հայաստան:

Դամառ—Քաթիպա:

Հ Ա Յ Ո Յ Գ Ի Ն Ի

Բաժակներ առնունք, եղբարք,
Լիք լիք բաժակներ գինով.
Կարմիր ու ճերմակ գինին
Մեզ լինի անուշ համով:

Բերաններու տանենք անվախ,
 Ձէ դա խառնած կամ խարդախ-
 նեկտար է և ոչ գինի,
 Ոմենք՝ մեզ անուշ լինի,
 Արաքսայ ջրով ցողած,
 Հայոց արևով հասած,
 Հայոց աղջիկն է քաղել,
 Քնքոյշ ձեռներով քամել,
 Այս բերքն է Հայոց երկրէն,
 Հայաստան տնկած Նոյէն,
 Անմահ հրկնային գինին
 Նա խմեց, երբ իջաւ սարէն:
 Այս անուշ գինին խմողը
 Սրտէն թող հանէ ոխը.
 Ամենքս էլ ասենք ամին,
 Որ մեզի շատ տայ ամ էն:

Ռ. Պատկանեան:

ՊԼՊՈՒԼՆ ԱԻԱՐՍՅՐԻ

Ո՛վ դու բարեկամ այրած սրտերու,
 Խօսնակ գիշերոյ, հոգեակ վարդերու,
 Երգէ, պլպուլիկդ, երգէ՝ ի սարէդ,
 Զանմահ քաջքն Հայոց երգէ հոգւոյս հետ:
 Թաղէի վանոց ձէնիկդ ինձ դիպաւ,
 Սրտիկս՝ որ ի խաչն էր կիպ՝ թունդ առաւ-
 ի խաչին թեւէն թռայ ու հասայ,
 Գտայ զքեզ ի դաշտ քաջին Վարդանայ:
 Պլպուլ, քեզ համար մեր հարքն ասացին,
 Թէ չէ հաւ՝ պլպուլ մեր Աւարայրին
 Եղիշեայ հոգեակն է քաղցրազրուցիկ,
 Որ զՎարդան ի վարդն տեսնու կարմրիկ:

Զմեռն յանապատ կուգնայ կայ ՚ի լաց,
 ՅԱրտազ գայ գարունն ՚ի թուփ վարդենեաց,
 Երգել ու կանչել յեղիշէին ձայն,
 Թէ պատասխանիկ մ՝ արդեօք տայ Վարդան:
 Հ. Ղ. Ալիշան:

ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆԻ ԵՐԳԸ

Հիմի՛ էլ լոենք, եղբարք, հիմի՛ էլ
 Երբ մեր թշնամին իւր սուրն է դրել,
 Իւր օրհասական սուրը մեր կրծին,
 Ականջ չի դնում մեր լաց ու կոծին:
 Ասացէք, եղբարք հայեր, ի՞նչ անենք,
 Հիմի՛ էլ լոենք:
 Հիմի՛ էլ լոենք, երբ մեր թշնամին
 Դաւով, հրապուրքով տիրեց մեր երկրին,
 Զնջեց աշխարքից Հայկայ անունը,
 Հիմքից կործանեց Թորգոմայ տունը,
 Խլեց մեղանից թագ, և՛ խօսք, և՛ զէնք.
 Հիմի՛ էլ լոենք:
 Հիմի՛ էլ լոենք, երբ մեր թշնամին
 Խլեց մեր սուրը՝ պաշտպան մեր անձին,
 Մշակի ձեռքիցն էլ խոփը խլեց,
 Այդ սուր ու խոփից մեր շղթան կռեց.
 Վայ մեղ, շղթայով կապած գերի ենք,
 Հիմի՛ էլ լոենք:
 Հիմի՛ էլ լոենք, երբ մեր թշնամին
 Սոսկալի զէնքը բռնած մեր գլխին՝
 Կուլ տալ է տալիս արտահունք առատ՝
 Աղէիւարշ բողոք վարուց ապիրատ.
 Մեր գլուխը լալու եփրատ ուր պտրենք,
 Հիմի՛ էլ լոենք:

Հիմի՞ էլ լռենք, երբ մեր թշնամին
Լիրբ գոռոզութեամբ լցած իւր հոգին,
Արդարութեան ձայնն հանած իւր սրտից,
Սրտաքսում է մեզ մեր բնիկ երկրից.
Պանդուխտ հալածեալ, եղբարք, **հար** գիմենք,

Հիմի՞ էլ լռենք.

Հիմի՞ էլ լռենք, երբ մեր թշնամին,
Անհոգ մեր բերած ծանր զոհերին,
Իւր լիրբ, նզոված ձեռքը կարկառեց,
Ազգայնութեանս վերջին կապը պատառեց
Հայի կորուստը մօտ է, **ի՛նչ** անենք.

Հիմի՞ էլ լռենք:

Հիմի՞ էլ լռենք, երբ մեր թշնամին,
Արհամարհելով մեր փառքն ազգային,
Մեր եկեղեցուն ձեռնամերձ եղաւ,
Գաղնազգեստ գայլին մեզ գլուխ դրաւ.
Սուրբ խօրան հունինք, արդ **հար** աղօթենք.

Հիմի՞ էլ լռենք:

Հիմի՞ էլ լռենք. մարդիկ **ի՛նչ** կասեն,
Երբ մեր տեղ քարինք, ապառաժք խօսեն,
Ձեռն ասիւց որ հայք արժանի էին
Այդ սարկական անարդ վեճակին.

Մեր սուրբ քաջ նախնեաց գործերը գիտենք,

Մինչև երբ լռենք:

Թող լռէ մունջը, անդամալոյծը,
Կամ որոց քաղցր է թշնամու լուծը,
Բայց մենք, որ ունինք հոգի և սիրտ քաջ,
Եկ անվախ ելնենք թշնամու առաջ,
Գոնէ մեր փառքը մահով յետ խլենք

Ու այնպէս լռենք:

Ու. Պատկանեան:

ՏԱԼՈՒՈՐԻԿՅԻ ԿՏՐԻՃԸ

Տալուորիկցի կտրիճ եմ զորթ,
Քաղքցու պէս չեմ թուլամորթ,
Սարի զաւակ, քարի որդի,
Հին քաջ հայոց եմ մնացորդ:

Տալուորիկցի զաւակ եմ քաջ,
Չեմ խոնարհիր թուրքի առաջ,
Քարոտ լերանց եմ ազատ լաճ,
Չեմ տեսեր ո՛չ արօր, ո՛չ մաճ:

Հայ ազգայրտիք, վա՛յ ազգայրտիք,
Տալուորիկցի զաւակ եմ քաջ,
Ղատութեան սիրոյն համար
Եկէ՛ք դէպ ինձ առաջ, առաջ:

Երբ որ բացի աչքս այս աշխարհ
Ազատ տեսայ մեր սար ու քար,
Մինչև փակեմ աչքս ի խաւար,
Պիտ՝ չկոխէ հոս ոտք օտար:

Իմ պապ ծնաւ զիս պալու ծոց,
Ինձ ընկոյղ կոճղ մ'եղաւ օրօրոց,
Տկող ծնայ, մեծցայ տկող:

Դէմ արևու, սաստիկ հողմոց:

Հայ ազգայրտիք... և այլն:

Ուրախ բոբիկ, կուրծքս միշտ բաց,
Ի՞նչ փոյթ՝ թէ քոյրս ալ մերկ մնաց,
Ինձ մօտ մէկ է արև, բուք, ցուրտ,
Բաւ է չ'իշխեր վրաս Թուրք, Բուրա:

Յօրենի տեղ կուտեմ կորեկ,
Երկաթ ձեծեմ գիշեր-ցորեկ,
Շինեմ փէտատ, խոփ, խաճրկաթ,
Ծանր է զատուճս, բաց եմ՝ ազատ:
Հայ ազգայրտիք... և այլն:

Հարստութիւն, ուսում, անճար,
 Պատիւ և փառք չեն ինձ համար,
 Բաւ է՝ ունիմ ճաք, թուր, խանճար,
 Բաւ է՝ չ'իխշեր վրաս օտար:
 Ձէնքս է միակ իմ խաղալիք,
 Կ'ատեմ հանգարտ կեանք խաղաղիկ,
 Կը սիրեմ որս, կոիւ, աւար,
 Կը սպանեմ, երբ ընկնի հաւար:
 Հայ աղպրտիք... և այլն:
 Գիշեր զէնքս վրաս քնեմ,
 Երազիս մէջ կըռիւ կ'ընեմ,
 Կոուելն ինձ մօտ խաղալ է,
 Կոուով մեռնելն ինձ հալալ է:
 Կոուի մէջը մեռաւ իմ պապ,
 Այդ կերպ մահն է անուշ մրափ.
 Ես ալ կուզեմ մահ մէջ կոուի,
 Որ իմ անուն անմահ գրուի:
 Հայ աղպրտիք... և այլն:
 Սյս սարերը անմատչելի
 Իմ քաջ նախնիք երբ ընտրեցին,
 Ըսին՝ «Ազատ որդոց որդի
 Քաջաց սերունդ թող հոս ապրի»:
 Եւ իմ խելօք ջոջ պապ Յարէ,
 Աստուած հոգին լուսաւորէ,
 Ինձ կ'ըսէր միշտ. «Ազատ ապրիր,
 Մի ծոեր վիդ, հարկ մի վճարիր»:
 Հայ աղպրտիք... և այլն:
 Տալուորիկն է սև-սև սարեր,
 Խոր, մութ ծործորք, սեպ-սեպ քարեր,
 Վերև ջուխտակ ծեր Մարաթուն.
 Հոգիս մատաղ մեր Մարաթան:
 Մեղմով պարծի այսօր Սասուն,

Մենք ենք խրախոյս հայոց նկուն,
 Տալուորիկ սար, ժայռոտ Ձէյթուն
 Տան իրարու ազատ ողջոյն:
 Հայ աղպրտիք... և այլն

Մ. Տամատեան:

ԱՂԱՍՈՒ ԵՐԳԸ

Սար ու ձոր ընկած, մէկ չոր թփի տակի,
 Գետին նայելով՝ մնացել եմ նստած,
 Ձեռս ծոցումս՝ գլուխս մէկ լեռ քարի
 Տուած լալիս եմ, օրս խաւարած:
 Ամպերն առաջիս, սարերն հետիս,
 Քեզ մտիկ տալով, այ իմ քաղցր Մասիս,
 Աղի արտասընքով էրուած-խորոված,
 Երեսիդ նայիմ՝ մնամ քարացած:
 Ծնող, ազգականք հեռու ինձանից,
 Լուսինն նայելով ձեր սէրն յիշելով,
 Եարար, երբ կըլի, որ ես ձեզանից
 Իմ կարօտս առնիմ՝ ձեզ ջան տանելով...:
 Նազլու, իմ Նազլու, աննման Նազլու,
 Սիրտս խորովի անունդ յիշելով.
 Նազլու, իմ Նազլու, հրաշալի Նազլու,
 Աղասին քեզ տայ իր ետին բարով:
 Սարերի գոշին, ձորերի միջին
 Վայ գլխին տալով քու խեղճ Աղասին,
 Երեսիցդ զրկուած, քո սիրով մաշուած,
 Տատրակի նման փշի վրայ նստած...
 Քեզ եմ մնում, բեզ, քո ջանին մեռնիմ,
 Հող ու գերեզմանս ես վըն ունիմ,
 Քանց իմ սառն մարմինը, էլ ի՞նչ գերեզման
 Ինձ պէտք կըզայ, երեսիդ դուրբան:
 Ս. Արովեան:

ԵՐԳ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ

Ազատն Աստուած այն օրից,
Երբ հաճեցաւ շունչ փչել
Իմ հողանիւթ շինուածքին՝
Կենդանութիւն պարգեւել,
Ես՝ անբարբառ մի մանուկ՝
Երկու ձեռքս պարզեցի
Եւ իմ անզօր թևերովս
«Ազատութիւն» գրկեցի:
Մինչ գիշերը անհանգիստ
Օրօրոցում կապկապած.
Լալիս էի անդադար՝
Մօրս քունը խանգարած,
Խնդրում էի նորանից
Բազուկներս արձակել,
Ես այն օրից ուխտեցի
«Ազատութիւն» սիրել:
Թոթով լեզուիս մինչ կապերը
Արձակուեցան բացուեցան,
Մինչ ծնողքս իմ ձայնից
Խնդացին ու բերկրեցան,
Նախկին խօսքն որ ասացի,
Չէր «Հայր» կամ «Մայր», կամ այլ ինչ՝
«Ազատութիւն» դուրս թուաւ.
Իմ մանկական բերանից:
«Ազատութիւն», ինձ կրկնեց
Ճակատագիրը զերևից,—
Ազատութեան դու զինուոր
Կամիս գրուել այս օրից.
Ո՛հ, փշոտ է ճանապարհդ,
Քեզ շատ փորձանք կը սպասէ,

Ազատութիւն սիրողին
Այս աշխարհս խիստ նեղ է:
«Ազատութիւն», գոչեցի,—
Թող որոտայ իմ գլխին
Փայլակ, կայծակ, հուր, երկաթ,
Թող դաւ դնէ թշնամին.
Ես մինչ 'ի մահ, կախաղան,
Մինչև անարգ մահու սիւն
Պիտի գոռամ, պիտ կրկնեմ
Անդադար «Ազատութիւն»:
Մ. Նալբանդեան:

ԻՆՁ ՀԱՄԱՐ ԶԷ ...

Ինձ համար չէ գարնան գալը,
Ինձ համար չէ ծառի ծաղկիլը,
Ուրախութեան սրտի գրկիլը,
Ոչ մի բերկրանք չէ ինձ համար:
Ինձ համար չէ կենաց բաղդը,
Ինձ համար չէ երջանկութիւնը
Եւ մրայօն կուսի աչքերը,
Նոցա արցունք չին ինձ համար:
Ինձ համար չէ փայլուն լուսնի
Անտառ ու սար լուսաւորելը,
Գարնան վարդի երգչի տաղերը,
Սոխակ ու վարդ չեն ինձ համար:
Ինձ համար չէ բարեկամաց
Մէկտեղ սիրով տօն կատարելը,
Զատիկ օրուայ ուրախ ասելը,
«Քրիստոս յարեալ» չէ ինձ համար:
Ինձ համար չէ ծնողաց լացը,
Ինձ համար չէ աղջկայ տխրիլը,

Գերեզմանիս վրայ արտասուելը

Բարեկամաց՝ չէ ինձ համար.

Բայց ինձ համար կուգայ ժամը,

Կերթամ թշնամեաց պատերազմը,

Եւ մահաոխիւթ սպանիչ գնդակը

Անդ պատրաստած է ինձ համար:

Ք. Պատկանեան:

ԿԻՆԱՑ ԲԱԺԱԿ

Եղբարք, մի շուրջ ժողովեցէք,
Քաջ հայոց կերպիւ կոնծեցէք,
Բաժակները դարդակեցէք

Մեր Հայ ազգի կենացը:

Հայոց երիտասարդներուն,

Հայրենիք պաշտպանողներուն,

Որոց անկումն էլ սուրբ է մեզ

Այս բաժակը նուիրենք:

Հայ ազջիկներու կենացը,

Որք միայն հայ մարդ կու սիրեն,

Միշտ իրանց մաքուր կու պահեն.

Այս բաժակը դարդակենք:

Արանց, որ մեր սիրտը գրաւում են,

Մեզ զգօն ճամբով վարում են.

Որոց կեանքը մեզ օրինակ,

Մի երբեակ չկեցցէ՝ անենք:

Եղբարք, որք այժմ նւարտել են,

Մեր ուխտի անդամ եղել են,

Որոց ուխտը միշտ սիրում է,

Այս բաժակը նուիրենք:

Եղբարք, որք դարդից ազատ են,

Մահուան հանգիստ վայելում են,

«Ողորմի հոգուն» անելով

Այս բաժակը նուիրենք:

Բայց որ դեռ գինին փայլում է,

Ու մեզ իրան մօտ կանչում է,

Բաժակները դարդակեցէք

Ազատութեան կենացը:

գերմ. Ք. Պատկանեան:

ԶԵՅԹՈՒՆ

Զէյթուն, անկախ դու աշխարհիկ,

Քո սար ու ձոր են անառիկ,

Ամեն մի քար և անկիւնդ,

Շաղախել է քո արիւնդ:

Հէլլէ, հէլլէ, հէլլէ, հէլլէ, հէլլէ:

Դեռ ևս քո զօրեղ բազկում,

Ռուբինեանց երկիրն է շարժւում,

Յիշատակ նախնի դիւցազանց,

Պատկերն է քո քաջ գաւազանց,

Հէլլէ, հէլլէ

Մզրախն է ունեցած կայքդ,

Քո ապրուստն է և քո կայքն,

Բռնութեան լուծը թուրք մարդու,

Էդ զէնքով ևս թօթափել դու:

Հէլլէ, հէլլէ

Կէցցէ Գրիգորեան հաւատը,

Հայ պահել է իր ժողովուրդը.

Ո՛չ մի կրօն աշխարհիս վրայ,

Զունի ազատ ոգին սորա:

Հէլլէ, հէլլէ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՍՐԲԱԶԱՆ

Հայրենիք արբանյակն, իմ սիրուն աշխարհ,
Թողում եմ դէպի քեզ հոգւովս անդադար:

Բայց աւանդ, այս բանտում փակուած եմ անտես,
Պատերազմի դաշտում չեմ կուռում և ես:

Հանապազ տանջուեցայ քո ճակատագրով,
Սրտումս շղթաների ձայներ կրելով,...

Ձեմ կարող մոռանալ իմ ազգ հարազատ,

Ա՛խ, կամ ոչնչանալ, կամ լինիլ ազատ:

Քաջ ընկերներովս հեշտ է ինձ կուռել,

Եւ սուրբ գործքի համար քաղցր է մեռանել,

Բայց, աւանդ, այս բանտում փակուած եմ անտես

Պատերազմի դաշտում չեմ կուռում և ես:

Ձգիտեմ, ինչպէս է կռիւն հրդեհում,

Ես չունիմ ոչինչ լուր՝ բայց լուրն է թռչում...

Տարւում է միշտ համբաւ սպանութեան անեղ
Թափում է ազգ-արիւն, բայց ես չեմ այնտեղ:

Ա՛խ, քո ազատութիւն փոթորկի մէջ է,

Եւ վառ արշալոյսով քո օրը կարմրում է...

Թող այս տեղ չարչարուեմ անծանօթ կապուած,

Միայն քեզ, հայրենիք, տեսնեմ ազատուած:

Յ. Քուշուրէկեան:

Յ Ո Յ Ս

Թող փչէ քամին պաղ պաղ երեսիս,

Վերէն ամպերէն սաստիկ ձիւն թող գայ

Ո՛րքան որ կուզէ՝ թող փչէ հիւսիս,

Յուսով եմ, վաղ-ուշ, գարունը պիտի գայ:

Թուխպը թող պատէ երկինքը պայծառ,

Թանձր մառախուղ երկիր թող փակէ,

Տարերք աշխարհիս խառնուին իրար,

Յուսով եմ, վաղ-ուշ արև պիտ, ծագէ:

Թող գայ փորձութիւն, թող գայ հալածանք,

Խաւար թող դառնայ անաղօտ լոյսը,

Սարսափելի չեն հային տառապանք

Միայն... չը հաւանէր խղճուկի յոյսը:

Գամառ-Քաթիկա:

* *

Ննջեան, Վարդան անուշ քնով

Օրօր կասեմ ու նանի,

Քնոյ հրեշտակ իւր թեւերով,

Քո երեսին հով անի:

Ննջեան, Ննջեան անուշ զաւակ,

Շուտ մեծացիր ու մարդ դառ,

Հայրենիքիդ լեր պիտանի,

Նորա արեան վրէժն առ:

Գիտես արդեօք հիվ էր պապդ

Եւ ինչ գործեր նա արաւ,

Նա Վարդանն էր, որ իւր գործով

Հայրենիքին փառք բերաւ:

Քո անունն էլ նոյնպէս Վարդան,

Քաջ Վարդանին նմանիր,

Նորա տուած օրինակով,

Հայրենիքիդ ծառայիր:

Գիտացիր որ ամենայն մարդ

Պարտական է իւր ազգին

Սիրել, օգնել թէ որ պէտք է,

Հայրենիքին գոհ լինել:

Դէհ, մեծացիր ու քաջացիր,

Ազգիդ վրայ մտածիր,

Ձեռքէդ եկած ամեն բարիք

Նորա համար մի խնայիր...

Կ. Մամիկոնեան

Ա. Լ. Ա. Գ. Ե. Ա. Զ.

Սե մութ սմպիր ճակտիդ դիզուման
Դուժման հագար, Ալագեազ,
Սըրտումս արև հէջ չի ծագում,
Սիրտս էլ դուժման, Ալագեազ:
Զառ փէշերդ անցայ, տեսայ,
Առանց դարդի մարդ չըկայ,
Է՛հ, իմ դարդս, ջան Ալագեազ,
Իմ դարդիս պէս հէջ չըկայ:
Է՛յ, Մանտաշի մարմանդ հովեր,
Իմ դարդս որ ձերն եղնէր
Ձեր նուշ-անուշ ծաղկանց հոտը
Թոյնի, տօթի կը փոխուէր:
Է՛յ, Մանտաշի նախշուն հաւքեր,
Իմ դարդս որ ձերն եղնէր
Ձեր էդ պառվառ, խաս փետուրներ
Կը սենային քանց գիշեր:
Է՛յ, վախ կտարան իմ թևերս,
Հնկայ գիրկըդ, Ալագեազ,
Ախ, մեծ սրտիդ սղմեմ սիրտս,
Համ, արուն լամ, Ալագեազ:

Բ. Լ. Բ. Ո. Ի. Լ.

Գնա բլբուլ մեր աշխարհից
Էլ դու այստեղ մի երգիր
Մեր օրը սև, մեր կեանքը ցաւ,
Էլ այս երկրում մի երգիր:
Տանջուած սիրտը անուշիկ երգից
Քրքրում է խորանում.
Սըրտի վիշտը քո երգերից
Փրփրում է լիռնանում:

Գնա բլբուլ մեր աշխարհից,
Գնա երգիր այլ երկրում,
Ասա այնտեղ, որ մեր վարդից
Արեան թարմ հոտ է բուրում:
Որ ողբաձայն մրմնջացող
Վտակների հոսանքներ
Միանում են, արեան շիթեր
Առաջ շարժում մոլեգին,
Որ ծաղկազարդ հովիտներից
Մահուան ցուրտ հոտ է փռչում,
Որ մեր երկրում կանաչ դաշտերն
Իսկոյն կարմիր են ներկում:
Գնա պատմիր, որ դու տեսար
Այրիացած մի երկիր,
Սարեր, ձորեր կարմիր հագած,
Արիւնազարդ մի երկիր:
Ախ, ջան բլբուլ էլ մի կանգնիր
Գնա, պատմիր աշխարհին
Մեր ցաւ ու հոգսն, վիշտն ու թախիծ,
Մեր օրերը դառնապին...

Ժիրայր

Ս. Գ. Ա. Լ. Ի. Մ. Ա. Հ.

Դու զո՞վ խնդրես, մայր իմ անուշ,
Ե՛կ, մի դողար, մօտեցիր հոս,
Անլաց աչօք դիտէ գորգիդ
Ու իւր վէրքերն արիւնահոտ:
Թուրքաց մայրեր թնդ լան՝ ու դուն
Ուրախ լուրեր տար 'ի Ձէյթուն:
Ինչպէս երբեմն որրանիս մէջ
Կակուղ ձեռամբ փայփայելով
Մանկիկ մարմնոյս հանգիստ տայիր:

Իբրև հրեշտակ նուագելով:

Ձիս հանգչեցուր 'ի հող' ու դուն ուրախ... և այն:
 Ձնորեկ որդւոյս կենացն արև
 Ձեզի համար փայլի, հայերս,
 Այսպէս յանժամ դու կ'երգէիր
 Օրորոցիս նստեալ քովեր:

Անոնց համար շիջաւ՝ ու դուն ուրախ... և այն:
 Կարմիր կայլակք ցայտին վէրքէս,
 Սակայն, մայր իմ, նայէ՛ չորս դին՝
 Զառիւնը ուշտ քիւրտերն տէս
 Հազարներով փռուած գետին:

Կերաւ զանոնք սուր մեր՝ ու դուն ուրախ... և այն:
 Ինչպէս վիշապ մը զնչելով
 Յանկարծ մեր վրայ յարձակեցան,
 Տընցեց Ձէյթուն զլուխն ժայռոտ
 Իւր վիհից մէջ թօթափեցան:

Կարմիր ներկան ձորք մեր՝ ու դուն ուրախ... և այն:
 Ու ծափ գարկին մեր հարց ըստուէրք,
 Ձի չէ՛ մեռած հայոցս կըրակ,
 Ու ցնծացին այնչափ զոհեր,
 Ձի լուծաւ վրէժ յարեան վըտակ:

Խնդայ Մասիս, մայր իմ և դուն ուրախ... և այն:
 Վերջին համբոյր տամ քեզ, մայրիկ,
 Հատուցանեն զայն սիրող հայոցս:

Վերջին անգամ գրկեմ մեր հող,
 Ոյր արդ կիջնեմ 'ի ծոցն անլոյս:

Խաչ մը անկէ՛ վրաս՝ ու դուն ուրախ... և այն:

Մ. Պէշիկթաշեան

ՊՈՒՆԵ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

«Բարով եկար սիրուն, կռունկ,
 Ի՞նչ լուր բերիր հայրենիքէս»

Խօսիր ինձ հետ ազատօրէն:

Կեանքն կընտիրեմ ես քեզ:

Տեսա՞ր իմ հայրենեաց տունը,

Գեղեցիկ, զարդարուած դոյնը,

Նրա սիրուն տանջում եմ,

Աչքերիցս կտրաւ քունը:

Ազատ տեսար մեր լիռները,

Հաղորդեցիր դու իմ սէրը,

Այն լիռներու պաշտպանողը

Արծուի կորիւն նետերը:

Տեսա՞ր մեր փոքրիկ բուրաստան՝

Վարդ, մեխակ, շուշաններ շատ կան՝

Իգիմական դրախտավայր,

Նա կոչուած է Հայաստան:

— «Այնտեղ ունին եղբայր ու քոյր,

Մինչ այժմ ի՞նչ կը սպասես 'ի դուր,

Արի առնեմ իմ թևերուն,

Գընանք այնտեղ, ուրախացուր... »

Է՛հ, ջան հայրենիք, ի՞նչքան սիրուն ես,

Սարերդ կորած երկնի մովի մէջ,

Ջրերդ անուշ, հովերդ անուշ,

Միայն բալէքդ արիւն ծովի մէջ...

Քու հողին մեռնեմ, անգին հայրենիք,

Ա՛խ, քիչ է թէ որ մի կեանքով մեռնեմ,

Էրնեկ ունենամ հազար ու մի կեանք,

Հազարն էլ սրտանց քեզ մատաղ անեմ,

Ու հազար կեանքով զուգարդին մեռնեմ

Բալէքիդ մատաղ, մատաղ քո սիրուն,

Մենակ մի կիանքը թող ինձի պահեմ,

Էն էլ քու փառքի գովքը երգելուն:

Որ անուտար պէս վէր ու վեր ճախրեմ

Նոր օրուայ ծէգիդ, ազիդ հայրենիք,
Ու անուշ երգեմ, բարձր ու զիւ գովեմ
Կանաչ արևդ, ազնաւ հայրենիք:

Պ Ա Ր Զ Գ Ի Շ Ե Ր

Մի գեղեցիկ պարզ գիշեր էր,
Երկինքը լի աստղերով
Եւ լուսինը մեղմ փայլում էր
Կաթնաման իւր լուսով:

Նա նայում էր լուիկ ֆնջիկ,
Ինչպէս մի կոյս դէպի վան,
Նորա աչքին երևում էր
Բիւր ցաւալի տեսարան:

Նա տեսնում էր անթիւ քողեր,
Առած սուր, թուր, հրացան,
Կոտորում են, կողոպտում են,
Աւերում են անտէր վան:

Եւ կարծես թէ երկնքիցը
Ասում էր այդ լուս վկան,
Վրայ հասիւր հայ ազգասէր,
Ձեռքից զընաց Հայաստան:

ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

Վարդան.—Ո՛վ Հայկազունք, ո՛վ զիւցազունք
Ահա ձեզ նոր հանդիսարան.

Բացէք զաչերս հերիք ննչէք
Տաքիք դարիւր են անցկացան,

Զօր. Մենք պատրաստ ենք, մենք ուխտել ենք
Մեր կեանքը զո՛ր բոլորանուէր
Մատաղ անել Հայոց ազգին,
Նորա լեզուին և կըրօնին:

Վարդան.—Առէք սուսեր, նիւտ ու աղիդ,
Ելէք ընդդէմ ձեր թըշնամեաց,
Ձեր հաւատը և ձեր ազգը,
Պաշտպանեցէ՛ք յօտար ազգաց:

Զօրականք.—Հայ զինուորի կեանքը դառն է,
Երբ նա պարտու տանն նստած է,
Մեղ ասպարէզ անմահ փառաց
Կռուի դաշտն է նշանակած,

Վարդան.—Հայ զօրականք, ձեր նետերը
Կապարճից մէջ հերիք մնան.

Ձեր երկիրը Պարսից ոտից
Ընդէ՛ր լինին այսպէս կոխան:

Զօր. Մենք պատրաստ ենք, մենք ուխտել ենք
Մեր սուրբ երկրից հալածական
Առնել անկրօն Պարսից ազգը,
Փրկչի խաչն է մեզ օգնական:

Վարդան.—Հայոց հովիւք, ձեր ոչխարները
Է՞ր սար ու ձոր թափառական
Գազանաց ճանկ ընկած ողբան,
Է՞ր չը լսէք նոցա կական:

Զօր. Մենք պատրաստ ենք, մենք ուխտել ենք
Աւետարան, խաչն 'ի ձեռին
Առաջնորդել Հայոց զօրքին
'ի ժամ սրբոյ պատերազմին:

Յ. Կարինեան

ԱՂԱՍՈՒ ՄՕՐ ԵՐԳԸ

Ջարթիր մանուկ իմ նազելի,
Բաց այդ պայծառ աչերը,
Թերթերունքէդ քունը թոթուէ
Գիրկը հանգիր քո մօրը:

Բան քեզ որքան բարի հրեշտակք
Հեքիաթ ստին երազում,
Այժմ արի քեզ ան պատմեմ
Ի՛նչ պիտ' տեսնես աշխարհում:

Ձարդիր, որդեակ, քանի՞ քրնես,
Բնց աչերդ այդ նախշուն,
Ուր որ մայրդ իւր բաղդ, փառքը,
Կեանք ու արև է տեսնում:

Դուն կ'մեծանաս, բոյ կը քաշես
Ձինար բոյիդ ես դուրբան,
Քեզ ուժ կը տան Մասսի քաջքը,
Որ դու լինիս քաջ Վարդան,
Իմ մատներով մի ոսկեթել
Մէջքիդ գօտի եմ կարել,
Գօտիկիցդ թուր կը կապեմ,
Այն էլ լինքս եմ արել: Ձարթիր որդեակ... և այլն:
Մեր բակումը ձի է կայնած,
Քեզ է մընում անհամբեր,
Ձարթիր, որդեակ, քանի՞ քրնես,
Առ թուրը մահաբեր.
Քու հայ աղզը հեծեծում է,
Ձեռքը, ոտքը շղթայած,
Քու եղբարքը գերութեան մէջ...
Քաջ միայն դու ես քնած...

Ռ. Պատկանեան:

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵՁՈՒ

Մայրենի լեզու, մայրենի բարբառ,
Սխորժ, ընտանի իմ հոգու համար՝
Առաջին դու խօսք, ականջիս հասած,
Դու սիրոյ քաղցրիկ առաջին յօդուած,

Մանկական լեզուիս թոթովանք տըկար,
Հընչում ես իմ մէջ դու միշտ անդադար:

Ո՛հ, ինչպէս պըղտոր է սըրտիս օրը-
Երբ պանդուխտ էի օտարի տանը,
Եթէ հարկ էր ինձ այլազգի լեզուով
Իմ միտքը յայտնել օտար բառերով,
Որ երբէք սիրել կարելի չէ ինձ,
Որ ձայն ողջունի բնաւ իսկ չհնձ:

Գեղեցիկ լեզու, հրաշալի լեզու,
Այդ ինչպէս քաղցըր հընչում ես ինձ դու.
Կամիմ աւելի քաջ ծանօթանալ
Քո ճոխ գանձերին, հոգով հայանալ.
Ասես թէ անհա գանչում էին ինձ
Պապեր ու հայրեր խոր գերեզմանից:

Հընչիր դու հընչիր այժմ և յաւիտեան
Մայրենի լեզու, բարբառ սիրական,
Արի, բարձրացիր հընութեան փոշուց,
Դու իմ հայ լեզու, մոռացած վաղուց.
Ըզգեցիր նոր կեանք սուրբ զրուածքներով,
Որ ամենայն սիրտ վառուի քո սիրով:

Ամեն տեղ փչում է Աստուծոյ շունչը,
Սուրբ է այն միւս, այլ ձև ու ոճը,
Բայց թէ աղօթել, գոհանալ պէտք էր,
Իմ սըրտի սէրը յայտնել արժան էր,
Իմ երանական մտածութիւնքը—
Ապա կը խօսեմ իմ մօրըս խօսքը:
Գերմաներէնից՝ Ս. Նազարեանց:

ՁԱԽՈՐԴ ՕՐԵՐ

Ձախորդ օրերը ձմռայնման կուգան ու կերթան,
վհատելու չէ, վերջ կունենան կուգան ու կերթան,
Դառն ցաւերը մարդու վերայ չեն մնայ երկար,
Որպէս յաճախորդ՝ շարւէ շարան կուգան ու
կերթան:

Փորձանք՝ հալածանք և նեղութիւն ազգերի գլխին,
Ինչպէս ճանապարհի կարաւան կուգան ու կերթան,
Աշխարհը բուրաստան է յատուկ, մարդիկը ծաղիկ,
Որքան մանիշակ, վարդ, պալասան կուգան ու
կերթան:

Ոչ ուժեղը թող պարծենայ, ոչ տկարը տխրի,
Փոփոխակի անցքեր զանազան կուգան ու կերթան.
Արեւ առանց վախենալու ցայտում է լոյսը,
Ամպերը դէպի ալօթարան կուգան ու կերթան.

Երկիրը ուսեալ զաւակին է փայփայում մօր պէս,
Անկիրթ ցեղերը թափառական՝ կուգան ու կերթան,
Աշխարհը հիւրանոց է, Ջիւան ազգերը հիւր են.
Այսպէս է կանոնը բնական—կուգան ու կերթան:

Աշուղ Ջիւանի:

*
* *

Ահա, մայրիկ, ես գնում եմ

Ազգիս համար զոհուելու,

Քաջ ընկերներով միասին՝

Անգուծ քրդին ջարդելու:

Երբոր մայր իմ, Սասուն եկար,

Ինձի սրտեղ փնտռեցիր.

Գերեզմանիս վերայ գալով

Ինչ ասեցիր ու լացիր:

Գերեզմանիս հողի վերայ
Ինչ անուշիկ հոտ կուգայ,
Այսուհետեւ, անհւշ մայրիկ,
Ինձմէն քեզ օգուտ չկայ:

Գերեզմանիս հողի վերայ,

Ցանէ ծաղիկ, իմ մայրիկ,

Ցանէ ծաղիկ, թափէ արցունք,

Ձահել ջիւան հմ մայրիկ:

Գերեզմանիս քարի վերայ,

Խոշոր տառով գրեցէք—

«Այսուհետեւ հայ մանուկներ,

Ազատութեան զոհուեցէք»:

ՕՐ ՀՆԵՐԳԻՆԵՐ

Ռ Ռ Ի Ս Ա Կ Ա Ն ՀԻՄՆ

I

Боже, Царя храни!

Сильный, Державный,

Царствуй на славу,

на славу намъ!

Царствуй на страхъ врагамъ,

Царь православный!

Боже, Царя храни!

II

Տէր՝ պահեմ զկայսր մեր,

չգօր ինքնակալ,

Թագաւորեալ Դու մեզ ի պարծանս:

Թագաւորեալ Կայսր

Յերկիւղ թշնամեաց.

Տէր՝ պահեմ զկայսր մեր:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐՀՆԵՐԳ

Տէր՝ կեցո՛ղու զհայս

Եւ արա զնոսա պայծառս

Կեցո՛ղու զհայս։

Ձողորմութիւն վերին հաճեաց ձօնել նոցին,
Ձի նովիմբ մարթասցին ապրիլ յաստիս։

Ո՛վ տէր մեր, տէր փութն,

Ձազգ մեր համայն փրկեա

Ի թշնամեաց.

Կափո՛ղ զաչո նոցուն, հատ զարմատոյն զբուն
Եւ զազգ մեր պարտասուն արն հօր։

Ի Քո իջեալ տեղի

Ձաթո՛ղ Հայրապետի

Մեր հաստատեան։

Ձերկարութիւն կենաց հօր մեր աստուածազգեաց
Շնորհեան պետին մեր հարց, որ զմեզ հովուէ։

Մ. Թաղիադեան.

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ԵՒ

ԽՆԹՆԵՐԳԵՐ

ՁԻՆՈՒՈՐԻ ԵՐԳԸ

Ձինուորիս երգերը եղբարք խեցէք,

Աշխարհիս բաները լաւ ճանաչեցէք,

Մէկն ունի մեծ տներ, միւսն զիւր ունի,

Միայն խեղճ զինուորը ոչինչ բան չունի։

Շորերը թանգագին. փորը միշտ քաղցած,

Տուր ձիուն միշտ գարի, ինք կեր չոր հաց։

Թէ քաջ պատերազմես կ'տան մեծ պարգև,

Թէ ոտքդ կորցնես, կ'ասեն միայն բարև։

Ուր գնամ ես մենակ աշխարքիս վրան,

Ահա քեզ լաւ վաստակ քսան մէկ տարուան.

Գ. Դողոթեան.

ԱՆՍՈՒԷՔԻՆԶ...

Ա՛խ, տուէ՛ք ինձ քաղցր մի քուն,

Կեանքից հեռու սլանամ

Այն աշխարհը, ուր խնդութիւն,

Ուր սէրն է միշտ անթառամ.

Քնքուշ վարդերն ինձ բարձ լինին,

Վառ կանաչից իմ վերմակ,

Նոցա բոյրը զուարթագին,

Ծծեմ անվերջ ես անյագ։

Եւ խայտալով իմ առաջին

Վտակն անուշ խոխովէ,

Մի թարմութիւն եղեմային

Ձորս բոլորքս տարածէ։

Եւ ինձ ժպտի արշալուսին,

Գարնան մատաղ արեգակ,

Եւ գիշերով իմ ճակատին,

Խաղայ գողտրիկ վառ լուսնակ։

Եւ աչագեղ կոյսն ականջիս

Իւր մեղեդին նուագէ,

Եւ հերարձակ սիրով վզիս

Փարէ, մեղմիկ փաղաքշէ...

Եւ յաւիտեան վայելչութիւն

Գրկէ հոգիս, չ'յագենամ...

Ա՛խ, տուէք ինձ քաղցր մի քուն,
Հեռու հեռու, սլանամ...

Յ. Յովհաննիսեան

Բ Օ Յ Ը Դ Բ Ա Ր Ձ Ր

Բօյըդ բարձր սալբի չինար,
Աչքդ նախշուն, ունքդ կամար,
Դուն ստեղծուել ես ինձի համար,
Անգին ծաղիկ ես նոր բուսած:
Գոյնդ նման է մարմարի,
Հագիդ շորերն է յարմարի,
Դուն ես վարդը այս աշխարհի,
Անգին ծաղիկ իմ նոր բուսած:
Քեզ տեսնելը ինձ մեծ մահ է,
Հոգիս հանեմ քեզ տամ պահէ,
Ինձնում եղած ինձ ինչ շահ է,
Անգին ծաղիկ իմ նոր բուսած:
Գիշեր ցերեկ նստած լալով,
Աղի արտասուք թափելով,
Ինձ թողել ես տանջուելով,
Անգին ծաղիկ իմ նոր բուսած:
Ես քեզ տեսայ ծաղկանց միջին,
Աղաչեցի ես իմ փրկչին,
Որ չը կտրէ յոյսն իմ վերջին,
Անգին ծաղիկ իմ նոր բուսած:

Դ Ա Ր Դ Ը Ս Լ Ա Յ Է Ք

Դարդըս լացէք, սարի սըմբուլ,
Ալան-ալան ծաղիկներ,
Դարդըս լացէք, բաղի բըլբուլ,
Ամպշող երկնուց զով-հովեր...

Երկինք-գետինք գըլխուս մըթնան,
Անտուն-անտէր կուլամ ես.
Եարիս տարան—ջանիս տարան,
Հոնգուր-հոնգուր կուլամ ես...
Ա՛խ, եարս ինձի հանեց սըրտէն,
Անճար թողեց ու գընաց.
Սըրտիս սաւգէն-խորունկ եարէն,
Անդեղ թողեց ու գընաց...
Դարդըս լացէք, սարի սըմբուլ,
Ալան-ալան ծաղիկներ.
Դարդըս լացէք, բաղի բըլբուլ,
Ամպշող երկնուց զով-հովեր...

Ա. Իսահակեան

Ս Ի Ր Ո Ւ Ն Ն Ե Ր Մ Ի Ք Ն Ե Ղ Ա Ն Ա Յ

Սիրուններ, միք նեղանայ,
Որ ես իմ եարին եմ գովում,
Դուք իմ դարդս չէք իմանում,
Էնդուր նրան եմ գովում:
Թէկուզ լինէք աղաւնեակ,
Թեկներդ լայն բաց արած,
Ճախրելով վեր բարձրանալք,
Էլի եարիս եմ գովում:
Թէկուզ լինիք սիրամարգ,
Ձեր գեղեցիկ փետուրներով,
Կամ անուշիկ երգող սոխակ,
Էլի եարիս եմ գովում:
Մազերդ ոսկէթել է,
Ունքերդ նորածին լուսին,
Աչքերդ փայլուն աստղեր,
Էլի եարիս եմ գովում:

Որքան կուզէք զարդարուէք,
Ալ ու եշիլ դոհարներով,
Եարս սե՛ դուք ալ հագէք,
Էլի եարիս եմ գովում:
Ամէն մէկդ մէկ-մէկ փէրի,
Իմ առաջս ժան էք գալի,
Բայց ինձի չէք գրաւի,
Էլի եարիս եմ գովում:

ԱՌԱԽՕՏԵԱՆ ԵՐԳ

Ա՛յ մարդ, այսօր շատ քնեցար, ննջեցիր,
Առաւօտեան հով ժամանակն անցուցիր.
Արեգակը ծովի ծայրէն ծագեցաւ,
Ջերմութիւնը ձորն ու դաշտը փրփուեցաւ:
Ընկերներդ վաղ արտերը գնացին,
Ցորեն, գարին գերանդիով հնձեցին,
Քուրձ կապեցին, բարդ բարդեցին դաշտումը,
Նստան հանգչիլ կաղնիներու հովումը:
Ա՛յ մարդ՝ վեր-կաց սառը ջրով լուացուի՛ր,
Գօտիդ կապէ, գերանդիդ ան դաշտ հասիւր,
Քանի հով է՝ հունձդ արն արտումդ,
Հունձդ հնձէ, մի ծուլանար գործումդ:
Հունձդ կապէ բարդդ բարդէ, տուն արի,
Հանգստացիր, երբ քո հունձդ կատարի,
Բեր գերանդիդ կախէ պատին քո տանը,
Ես իրիկուն կը պատրաստեմ սեղանը:
Ա՛յ մարդ՝ հերիք ինչ որ այսօր քնեցիր,
Աչքդ մէկ բաց, տես թէ Ռըչափ ուշացար,
Մեր դրացին վաղ անցկացու կոմսերջէն,
Վաղ լսել է մեր գգիւրը ձայներէն:
Ի՞նչ ես պառկել, ի՞նչ ես քնել, սիրական.

Արեգական շողը հասաւ մեր դրան,
Մի ծուլանար, ժամանակը խնայէ,
Այն պիտի մեզ բոլոր ձմեռը կերակրէ:
Դամառ-Քաթիպա:

«Հաբրբան»

«Ջանէջան»

Եայլի բոլոր կանանչ է,
Տունը մեզի ճանանչ է,
Հեռու ես, ցաւըս չիտես,
Դարտս քեզի այան չէ:
«Հաբրբան-Ջանէջան»:

Փափախդ ծուռ ես դրել,
Գոտիկդ նուս ես դրել,
Մոցումս դեղին ոսկի
Դու երկու բուռ ես դրել,
Փալաք դարկեց սրտիս նետ,
Արտասուքս էլաւ գետ,
Թէ Աստուածդ կըսիրես,
Արի ինձ աւար քեզի հետ:
Աղչի նստել ես կարի,
Ալ արխալըխ մի կարի,
Եարիդ սալդաթ ես տարել
Պըտի սպասեալ չորս տարի:
Չորս տարի ալ գընացել,
Միրտը դադ է մընացել,
Եար ջան վաղէդ անցել ա
Երկու ամիս ա մնացել:

— «Որսկան աղպէր, սարէն կուգաս,
Սարի մարալ կը փընտոնս.

Սաս, եարժի դուն չը տեսար
իմ մարալըս, իմ լալէս.

— Դարդի ձեռքէն սարերն ընկաւ
իմ արեւս, իմ բալէս.

Գըլուխն առաւ քարերն ընկաւ
իմ ծաղիկըս, իմ բալէս...

— «Տեսայ, քուրիկ, նըշխուն բալէդ
կարմիր-կանանչ է կապեր,

Սիրած եարի համբուրի տեղ

Սըրտին վարդեր են ծըլեր:

— Որսկան աղբէր, աստ, եարտր

Ո՞վ է հարսը իմ բալիս.

Ո՞վ է գըրկում չոր գըլուխը

իմ մարալիս, իմ լալիս:

— Տեսայ, քուրիկ, դարդոտ բալէդ

Քարն է գըրեր բարձի տեղ.

Անուշ քընով տաք գընդակն է

կըրծքում գըրկեր եարի տեղ:

Սարի մարմանդ հոգն է շոյում

Ճակտի փունջը մարալիդ,

Ծաղիկներն են վըրան սըգում,

Ազիզ բալիդ, խեղճ լալիդ...

Ա. Իսահակեան.

Հ Օ Յ Ն Ա Ձ Ա Ն Ը Մ

«Հօյ նազանըմ—նազանըմ.

Դիւ նազանըմ—նազանըմ:

«Ետք ջան դուն բարով էկար,

Կարմիր սօլերով էկար;

Կանանչ սարերով էկար:

Բանձըր բոյդ ապլ չունի,

Լուս երեսըդ խալ չդունի,

} Կըկնել:

Ջահիլ եարի մօտկացի,

Որ տխրիլ ու լալ չունի:

Խնձոր ես ծառի վրայ,

Ծաղիկ ես սարի վրայ,

Անուշ տաղ ասող բիւբիւլ,

Կայնել ես քարի վրայ:

Ծաղիկ ես փնջի միջին,

Անուշ կաթ սնձի միջին,

Մեղրահամ անուշ կորիզ

Դեղին թուրնջի միջին:

Կապիլ ես քիրման գօտիկ,

Մարդ չես թողնում քեզ մօտիկ,

Համ տեսքով ես համ հոտով

Քան ըզծաղիկ խօրօտիկ:

* *

Մաճկալ ես, բեղարած եմ,

Առը շուռ տուր, շուռ արի,

Ծովի պէս քրտնած ես,

Եզներն արձկի, տուն արի:

Կաթի սերը քաշեր եմ,

Դրեր եմ հովին՝ սառի,

Ալ գոգնոցըս փըրեր եմ,

Արի թառան, թ՛ըռ, արի:

Տեղ եմ քցեր շուաքում,

Քամին կուգայ, զով կանի.

Լուսնի շողքն է մեր ծոցում,

Չափ տուր, չափ մա շուա արի:

Գաղրած, բեղարած եար ջան,

Ամպերն ելան, գէ՛հ արի,

Բեղարած ջանիդ զմարպան,

Ծըտից թե ան, թէզ արի...

Ա. Իսահակեան:

Ե Ր Ա Զ

Ես լսեցի մի անուշ ձայն,
Իմ ծերացած մօր մօտ էր.
Փայլեց նշոյլ ուրախութեան,
Բայց ավստս, որ երազ էր:
Կարկաչահոս աղիւր ախտեղ
Թաւալում էր մարգարիտ,
Նա յստակ էր որպէս բիւրեղ,
Այն երանգ էր ցնորամիտ:
Եւ մեղեդին տխուր, մայրենի
Յիշեց մանկութեան օրեր.
Մօրըս համբոյրն ես ըզգացի,
Այն, ավստս, որ երազ էր,
Կուրծքին սեղմեց կարօտագին,
Աչքերս սրբեց՝ շատ թաց էր,
Բայց արտասուք գնում էին...
Այն, այդ ինչո՞ւ երազ էր:

Ս. Շահազիզեան:

*
* *

Արագն եկաւ լափին տալով,
Ժէ՛ռ քարերին, ափին տալով.
Ո՞րտեղ թաղեմ ես իմ դարդը,
Չոր գլուխս տափին տալով:
Այն իմ Արազ, ջուրըդ վարար.
Սիրուն եարիս եարար տեսար.
Ես չը հասայ իմ մուրազին,—
Արազ, եարար կարօտս առար:

Ամպերն ընկան Մասիս սարին,
Կարճաւ մնացի ես իմ եարին.
Աստօծ սիրես, էրուած սրտիս
Ջուղար բերես էկող տարին:
Գիշերն անքուն գիր կըզբեմ,
Արտասունքս գետ կըշինեմ.
Սրազ, ծէգը ջրիդ չառած՝
Իմ սե դարդը քեզ կը բերեմ:
Կ'ասես՝ շողքը քարին ընկաւ,
Կըրակըն իմ սրտին ընկաւ.
Կամար ունքից, թուխ աչքիցը
Յաւն իմ ջիւան ջանին ընկաւ:
Արագն էկաւ լափին տալով
Ժէ՛ռ քարերին, ափին տալով,
Ո՞րտեղ թաղեմ ես իմ դարդը,
Չոր գլուխս տափին տալով...

Յ. Յովհաննիսեան:

Գ Ե Ա Յ Ծ Ա Զ Ն Ա Զ Ի

Էդ ճուխտ ծիածան ունքերդ,
Էդ ճուխտ անմահն աչքերդ
Չորս մատաղ են պահանջում՝
Մէկն ես եմ, երեքն ո՞ւր է:
Էդ ճուխտ կարմիր վարդ թըշերդ,
Էդ ճուխտ եաղութ պոռչներդ
Չորս մատաղ են պահանջում՝
Մէկն ես եմ, երեքն ո՞ւր է:
Էդ ճուխտ սպիտակ ձեռներդ,
Էդ ճուխտ արեգակ ծըծերդ
Չորս մատաղ են պահանջում՝
Մէկն ես եմ, երեքն ո՞ւր է:

Էդ ջուխտ վիրաց տեղ ծնկներդ,
 Էդ ջուխտ ուխտատեղ ոտներդ
 Չորս մատաղ են պահանջում՝
 Մէկն ես եմ, երեքն ուր է:
 Սէյեանդ, քո մազնիտ խօսքերդ,
 Արդար միամիտ պորձերդ
 Չորս մատաղ են պահանջում՝
 Մէկն ես եմ, երեքն ուր է:

Սէյեանդ:

.

Հով արէք, սարեր ջան, հով արէք,
 Իմ դարդին դարձան արէք

Մեռայ բաղը գրնալէն,
 Զրեթիւնս խաղալէն, շուրջարէք...
 Մանկերին թուփ չը մը նաց
 Դարդիս դարձան անելէն:
 Հէք չունիմ, մէք չունիմ, եթում եմ ես,
 Սաղաթ եմ եմ, չեմ էրթայ ես:

Ախչի շորերդ իսպահի,
 Հինդու կարած լը մանի,
 Իմ դրկած բարնները
 Մոց ու ջիբումդ պահի:
 Զուրն ունի կանանչ ատա,
 Իմ ջանը ջանիդ բատա,
 Դուշմանի վատ խօսքովը
 Ինձ մի ասիլ թէ եատ ա:

ՍՐԲՈՒՀՈՒ ԵՐԳԸ

Սրբունին կանչել էր Արազայ քնջին,
 Անօրէն թուրքերն փութթին եսփընջին,
 Օ՛յ, ճյ, ճյ, Սրբու ջան,

Վայ, վայ, վայ Սրբու ջան,
 Ախ էրուած Սրբու ջան:
 Ակոբ աղբէրն էկաւ Սրբուն, ուզելով,
 Սրբունուն տարել են մազեր խուզելով,
 Օ՛յ, ճյ ճյ, Սրբու ջան... և այլն:
 Դրի առաւ՝ Սիմակ:

.

Լէք հօ, հօ, հօ, Եղսօ ջան (2 անգամ)
 Դարիամի դուր քի դուրբան (2 անգամ).
 Դարի լօ, լօ, լօ (2)

Դարի լօ, դարի լօ, զինչ անեմ,
 Զինչ անեմ վայ, զինչ անեմ:
 Կուրտիկ ունեմ դեղին ա,
 Ճամբու տուէք, թող տուն գայ, (2)
 Իմ եարը ձեր գեղին ա,
 Ճամբու տուէք թող տուն գայ (2):

Աղբէր, աղբէր ես քե դուլ (2),
 Մարիամիկը քե դուրբան (2):
 Դարի լօ... և այլն:

Դրի առաւ՝ Սիմակ:

ՀՕՐՈՎԵԼՆԵՐ

(ժողովեց՝ Սիմակ)

Ա. Կ Ա. Լ Ի.

Հօ լօ լօ լօ—հօ
 Արի արի, քի դուրբան մյ եղը ջան,
 հօ-րի-վել հօ.

Ա՛յ աղբէր ջան:

Ճորհնը ինձ, դարձանը քեզ մյ Արուշ ջան
 Հօ եղը ջան, հօ լօ վել հօ:

Կլոր-կլոր ոտներիդ մատանդ

այ աղբէր ջան...

Բ. Գ Ո Ի Թ Ա Ն Ի.

Մաճկալ.—Ո՞ օխնել է Աստծո՞,

Աւագ հօտաղ.—(Թիւ) Յամենայն ժամ Աստծո՞,

Հօտաղներից մէկը.—(Զիլ) օլ հօ օ գալիս ա՞

Շաթիւր դոմէշ, ալը լալիս ա՞

Բոլորը.—Ոլ հօ հօ հա՞

Տուեր է գոմէշ—հօյ եա՞

Ա. հա, գոմէշ—հօյ եա՞

Յորդորակ.—Տուեր է տուիջի ջան,

Շաթի ջան, հօ—հայ,

Գ. Ս Ա Յ Լ Ի.

Շնչիդ մատանդ Եզը ջան, հօ, հօ՞

Ուսիդ մատանդ—աղբէր ջան հօ՞ հօ՞

Դէ՛ս փրօն, ել, ել, ել,

Դէ՛ս ծիրան, ել, ել, ել,

Դէ՛ս մալալ, ել, ել, ել,

հօ հօ՞

Լ է Լ է Ն Ե Ր

Լէլէ համան, համան, եաման,

Լէլէ համան, համան համան,

Լէլէ համան տօ պատիկ խարս

Նոր սիրոյ տէր,

Լէլէ համան, ապրի քու խէր

Ձուխտակ աղբէր

Եաման, եաման

Լէլէ համան; մեր տուն, ձեր տուն

Մօտիկ մօտիկ,

Տեսնենք վիր եարն է խորոտիկ,

Լէլէ համան, էրթանք քաղենք

Հորթկան խոտիկ

Լէլէ համան...

Դրի առա՛ Սիմակ

Անցիր, սե ամպ, դու իմ սրտից

Բացուիր, երկինք կապուտակ

Տխուր, խաւար թուղպի միջից

Ցուր, գաբնան արեգակ

Թող պատառուի այս ցուրտ ձմրան

Սգոյ հանդերձ տաղտկալի

Եւ շողշողայ մանուկ բնութեան

Ոսկէ ժըպիտ ցանկալի

Եւ բերկրութեան արտասունքներ

Այս լեռներից թող հոսեն

Թարմ կանաչին ջինջ առուակներ

Քաղցր աւետիք թող խօսեն,

Թէ մայր երկիրն քաղաւեցաւ

Իւր կուռ, ճնշող կապանքից

Նոր ցնծութեան երգ լսուեցաւ

Հէք արտուտի բերանից...

Յ. Յովհաննիսեան

Ուրի ես՝ կռանալ մի,

Վայ լէ լէ լէ լէ լէ լէ լէ լէ լէ

Մեր դռնէն հեռանալ մի

Ո՞վ է տեսել սիրած ետրին մոռանալ

Ո՞վ մոռանայ ջուխտալքերով քոռանալ

Ետր Աստուածդ կը սիրես,

Սիրելի ես մոռանալ մի:

Արագից ջուր ա գալիս—վայ լէ ..

Ձը գիտեմ հւրա գալիս—նվ է տեսել...

Մի լաց, սիրուն սիրական,

Բաժանման լուր ա գալիս:

Սիրտդ պինդ ա քարիցը,

Հարցրել եմ սարիցը,

Հոգիս եկել կպել ա

Էդ քու սև ջիգեարիցը:

ՎԱՆԵՑՈՑ ՊԱՐԵՐԳԸ

Տօ լաւօ.

Մէկ օր մենք ժողովանք գացինք

Որոշած տեղ ուրախութեն, տօ լաւօ:

Մեզնից մէկ վերուց ասաց.

Իկէք չանենք տղեկութեն, տօ լաւօ:

Ինչինք իզին գեօնտըմ բըռնենք

Գեօնտըմ խաղանք խեղ մեր քէֆին...

Իրախին խեղ ուր մազին

Թող ֆըռֆըռայ մէջ գեօնտին...

Անուշի մեր խուրուղուն,

Դեղացրի արաղ, քեղացրի մազան...

Էրկրի կանանչ խոտերը

Թող կոխկըռտուին տակ մեր ոտին...

Վիարագիայ պէտ-պէտ քեարեր

Թող զըմզըմբան խեղ մեր ծէնին...

Էրկընդաց ծէտ-պէտ աստղեր

Թող ճըլվըլան վեր մեր գլխին...

Էն լուսին, բանձրիկ լուսին,

Թող փըլփըլայ վեր մեր խըմբին: Տօ լաւօ

Պ Ա Ր Ե Ր Գ

Տնկող-տնկող մանարի, տնկող գեղա տուն արի-

Գնացի սարը սնձի

Ոտըս դիպաւ մի կնձի. Տնկող...

Տէպօ միրուքդ խանձի

Սօնան չը տուիր ընձի: Տնկող...

Խախալը ման եմ ածել,

Բօյիդ նման եմ ածել, Տնկող...

Դու գիտես եար եմ ասել

Խաբել ու ման եմ ածել: Տնկող...

Ա Շ Խ Է Ն Ի Ե Ր Գ Ը

Թալիշու ճամբէն դուզա

Եար ջան ամման, ամման ամման,

Էյ ամման, էյ ամման,

Անտոն. կայնել Աշխէն գուզա,

Խօրօս էր Աշխէնը, Կօրօս էր Աշխէնը,

Գալիկ էր Աշխէնը, սիրուն էր Աշխէնը-

Անտոնի ձիու բաշը, Եար ջան...

Աշխէնին դրին նաշը, Խօրօս էր...

Անտոնի դուան զըշեր,

Աշխէնին տարան գիշեր:

Անտոնի ձեռի վարդը,

Մեռնէր Աշխէնի մարդը:

Աշխէնի կաքաւու քելքը

Տարաւ Անտոնի գլխու խիլքը:

Աշխէնի ծոցի նռներ.

Անտոն զարկեց էլու դռներ:

Անտոնի ջեբի խազար,

Աշխէնին քցեց բազար:

Անտոնի դըռան գերան,

Աշխէն ընկաւ բերնէ բերան:

* *

Ալագեազ բարձր սարին
Ձին ա կիտուել կատարին
Սարի ճամբէք, բաց էլէք
էթամ, հասնեմ իմ հարին:

Ա՛խ, իմ ճամբէն քարոտա,
Սիրտս էրուած, հարոտ ա.
Ղարըրի օրն ընի սե,—

Ազիզ հարի կարօտ ա:
Եարիս տեսայ, լալիս էր,
Լալիս, զլիսին տալիս էր.
Ճամբայ տուէք, այ սարեր,
Ձեռով արի՛ գալիս էր:

Էն Բնչ զուշ ա էն քարին...
Սիրտս կաթում ա արին,
Ա՛յ իմ թաղան, թե տուր ինձ,
Թոնեմ, հասնեմ իմ հարին:

Յ. Յովհաննիսեան:

*

* *

Անձրեն էկաւ շաղալէն,
Ուռ ու տերեւ դողալէն.
Վայ լէ լէ լէ, լէ լէ լէ լէ, լէ լէ, լէ (2 ան)

Հըրէս էկաւ իմ աղբերն
Սլ ձին տակին խաղալէն: Վայ լէ... և այլն:

Աղբերս գինովցել է
Խեղքն — միտքը կորուցել է. Վայ լէ... և այլն:

Ախմախ հարի դարգիցը
Հոգին էլ կորուցել է: Վայ լէ... և այլն:

Աղբօրս անուսն Աղասի,
Քիսէն լիքը արասի: Վայ լէ... և այլն:

Քիսէն խարչըղ չը մնաց,
Քօմմա օղուրիս գընաց: Վայ լէ... և այլն:

Ե Ղ Ս Օ-Ձ Ա Ն

Հի, հի, հի եկ հօ, հօ, հօ, Եղսօ ջան (2 ան.)
Ծառաւ հմ հէջ ջուր չըկայ,
Գետերուն կամուրջ չը կայ՝
Վախենամ դարիս մեռնիմ,
Քովս հար ու մար չը կայ:

Թըբըր հօ, համ հօ (2 անգամ)
Հի հի հի եկ հօ, հօ, հօ, Եղսօ ջան: (2 ան.)
Բախչա ունեմ ծառներով,
Մէջը լիքնա գառներով,
Գառներ մատաղ կտրէի
Անուշ հարիս ձեռներով:
Թըբըր հօ, համ — հօ... և այլն:

Գրի առաւ՝ Հ. Հ.

*

* *

Բերդի բոլորն աւաղ ա,
Վայ լէ լէ լէ, լէ լէ լէ լէ (2)
Նըշխուն գիւղէն թաւաղա,
Իմ մայրիկ ջան, իմ մայրիկ ջան:
Մեր դրանը խնկի ծառ, գիւլում ջան,
Ձեր դրանը նըշխ ծառ, գիւլում ջան:
Ապարանը դըռիս, վայ լէ... և այլն:
Միջի մարդը բըրձա, իմ մայրիկ... և այլն:
Մեր դրանը... և այլն:
Ձէն տուի, ձէնս չ'առաւ, վայ լէ... և այլն:
Սիրտը սե, հոգին վըռիս: Իմ մայրիկ... և այլն:
Մեր դրանը... և այլն:

Արեւ բոլորել ա,
 Լուսնեակն ելել նորել ա,
 Միբունի խաթեր համար
 Քունն աչքիցս կորելա:
 Նշխուն ա նշխուն դուշը,
 Կարմիր ա եարիս թուշը,
 Վայ ջուրն գայ ինձ տանի
 Ոտը ծակել ա փղշը:

Հ Օ Դ Ա Լ Լ Օ

Հողալլօ ջան, հողալլօ ջան, հողալլօ,
 Գեղալ շիրքն դալալլօ ջան, դալալլօ:
 Ա՛յ եար, մյ եար կոնել ես,
 Մըսրայ աղլուղ բոնել ես,
 Բարե տուի առար ոչ,
 Մակեար թարգս տուել ես:
 Մեր տան տակին վար կանեմ,
 Չալ ագռաւին քար կանեմ.
 Թէ իմ սիրածը ինձ տան,
 Գժութիւնըս թարգ կանեմ:
 Ա՛յ տղայ օտար լինիս,
 Սև հաւի կատար լինիս,
 Ինձ մէկ խումար եար սիրի,
 Դու ճոթ ու պատառ լինիս:
 Մեխակի ծառ եմ տնկել,
 Քեզ համար հիւանդ ընկել,
 Օխտը տարի տեղումըս
 Ես մի կշտի եմ պարկել:

Տ Ո Ւ Ն Ա Ր Ի

Էրթիկ էրթիկ բոնել ես,

Էրթկայ տակին կոնել ես,
 Տուն արի, տուն արի, տուն արի եար,
 Մթնել ա տուն արի անշիգեար եար,
 Կանչըմ եմ, շուտ արի եարալու եար:
 Ձէն տուի՝ ձէնս չառար,
 Մագեամ ընձէն ջորեւ ես:
 Ձուն դնեմ թաւէն խաշիմ,
 Ելնեմ էրթիկը աշիմ,
 Տնանեմ եարս գալիս ա,
 Չոքեմ չաքմէքը քաշիմ:
 Հանդէն գաս գեղը մտնես,
 Իմ քցած տեղը մտնես,
 Ընձէն գիւման եար բըռնես,
 Բեմուրվաթ հողը մտնես:
 Ծառներ, դուք ծիրան միք տայ,
 Ճղներ՝ դուք էլ բար միք տայ,
 Ես դարիք եմ, դոնախ եմ,
 Դարդերս իրար միք տայ:

Զ Ա Ն-Ի Մ Ա Ն

Էլայ էրթիս, էրթիս ալփի,
 Զան իման, ջան իման,
 Եարս տուն չէր նստայ լացի,
 Զան իման, ջան իման,
 Զինար բոյիդ ես դուրպան.
 Զան իման, ջան իման,
 Սև աչերուդ ես դուրպան:
 Դու յմուտ կիզաս, դու թըլաթա
 Զան իման....
 Բոլոր էրես լմանի. գաթա,
 Զան իման, ջան իման,
 Զինար բոյիդ... և այլն:
 Պաղիկ մի տուր տամ զօլաթա:

Կանչեմ եար արի, շուտ արի:
Դու յճատ կիգաս, դու Խաս գեղու,
Դու կու քէլիս ինչօր մեղու,
Պագիկ մի տուր տանիմ դեղու,
Կանչիմ եար արի, շուտ արի:
Արի երթանք Կոնկու պար
Բերդ մի շինինք մտնաք խսար,
Խարուր կուզին, կիտամ խաղար,
Թուխ աչքերուդ խաթրու խամար:

* *

Բարակ ճամբէն մտել եմ,
Վայ գետի զալում,
Կորցրածս գտել եմ.
Կարճըլիկ, կուրճըլիկ, փընջիկ գուլէ:
Սրտիս սիրածն ինձ տուէք,
Վայ գետի զալում
Մի ասէք թէ փտել եմ.
Կարճըլիկ... և այլն:
Կայնել ես նաւի վըրէն,
Չինարի ծառի վըրէն,
Կարմիր ֆասդ թեքել ես
Շէկլիկ քեանքուլիդ վըրէն:
Դլուխըս դըրել եմ քարին,
Սիրտըս լիքա արին
Եարիս էփած մայլամը
Դըրէք իմ սըրտի եարին:

Ե Լ Է Ք Մ Ա Ն Չ Ե Ր

Ելէք մանչեր, ելէք քօչերը բանանք,
Էրթանք վազալ ու. Դիլիջան ետ դանանք:
Թաւէն ծակէ, եղ չը կայ,—Ելէք...
Փեսէն էկաւ տեղ չը կայ,—Էրթանք...

Փեսին շատ երես միք տայ,—Ելէք...
Փեսին էյթիպար չը կայ,—Էրթանք...
Ճնծա արադի թասին,
Բորիկ կուզայ հաւասին,
Դըլիսին զարկէք քոռանայ,
Ձեռքից խըլէք արասին:
Սիրտըդ պինդ ա քարիցը,
Հարցրել եմ սարիցը,
Հոգիս էկել կըպել ա
Էդ քու սև ջիգեարիցը:
Ետ ես դալիս կալիցը,
Պաչեմ ճակտիդ խալիցը
Ի՞նչ կըլնի, որ մի տեսնես,
Հասկանաս իմ հալիցը:

Ս Օ Ն Ա Ե Ա Ր

Սօնա եար, Սօնա եար
Սօնա դիլպար, Սօնա եար:
Արազը հեշտացել ա,
Սօնա եար, Սօնա եար,
Ճամբէքը կոշտացել ա,
Սօնա դիլպար, Սօնա եար:
Խարար տարէք իմ նանին,
Սօնա եար, Սօնա եար,
Մուշտարին շատացել ա:
Սօնա դիլպար, Սօնա եար:
Արագ-նըզանըմ գեամին,
Գեօքսիս ա տալիս քամին,
Ես մի դարիր ջան ունեմ,
Հասարթ եմ ծոցի համին:
Քեանքիւլիդ կալին մեռնեմ,
Էրեսիդ խալին մեռնեմ,

Լսել եմ Լարդացել ես,
Սաղմոսիդ կողին մեռնեմ:
Էս օր դուժանը մերն ա,
Մաճ բըռնողը իմ հերն ա,
Եզնարած շէկլիկ տըղէն,
Ալամ գիտէ իմ տէրն ա:

Դ Ի Ի Բ Է Ի Թ

Անխղճօրէն մեղ դատում են,
Խօսի՞ք Հայաստանի լեռներ,
Եղբարցս ինձանից դատում են,
Խօսի՞ք Հայաստանի լեռներ:
Իմ խնդրիս չեն դնում սկանջ,
Ասում են՝ սուտ է քո պահանջ,
Այս հողերը ունի եր յառաջ,
Խօսի՞ք Հայաստանի լեռներ:
Գուցէ յիշէք դուք այն օրը,
Որ պապս լծած արօրը,
Ցանում էր ձեր դաշտն ու ձորը,
Խօսի՞ք Հայաստանի լեռներ:
Գիտեն իմ պապիս անունը,
Բայց ստում են ուղղութիւնը,
Գոնէ նորա պատմութիւնը,
Խօսի՞ք Հայաստանի լեռներ:
Հիմա ձեզ մնաց սմին բան,
Պէտք է դուք դաք վկայութեան,
Ու մնի՞վ էք կոչում Հայաստան,
Խօսի՞ք Հայաստանի լեռներ:
Պայծառիս վիրաւորել են,
Հողերուն հաւասարել են,
Մեր կայքը օտարք տիրել են,
Խօսի՞ք Հայաստանի լեռներ:

Մ Ո Ի Հ Ա Մ Մ Ա Ձ

Աստուած մէկ է՝ փառքը անթիւ,
Մարդը զանազան է յատուկ,
Շատ դժուար ճանաչելու է,
Փորձելը արժան է յատուկ:
Միշտ Աստըծուն նկատողը,
Անիրաւներուն ատողը,
Մարդու շուտ չը հաւատացողը,
Խելօք, գիտնական է յատուկ:
Մարդու ցաւ շուտ իմացողը,
Իւր խղճի դուռը բացողը,
Աղքատին ողորմացողը,
Բարերար իշխան է յատուկ:
Յոյս ու հաւատ հաստատողը,
Փորձանքէն մարդ ազատողը,
Մոլորուածին խրատողը,
Սրբոց օգնական է յատուկ:
Հոգուն շահ՝ արիւն թափողը,
Չար սատանային խաբողը,
Աղքատ մարդկերանց օգնողը,
Մաքուր աւազան է յատուկ:
Թանկ արժէ իմաստութիւնը,
Ինչ է յիմար մեծատունը,
Մարդու մէկ բարի անունը,
Մեծ պարգեւն է յատուկ:
Հազիք, չը խաբուիս ապրուստին,
Աղքատն է պահում հարուստին,
Որդոյն Աստուծոյ, գալուստին
Ուղիղ դատաստան է յատուկ:

ԽԱՆՈՒՄ ԷԻՍ ԶԱՆ

Բերդիցը դուրս էլայ Ալափեաղ տեսայ,

Խանութ էլայ ջան,
Արարան աչքերիս դուման ա դառել
Դուռն կեցիր բարով, ես կերթամ լալով,
Լալով ողբալով, քեօջ ու բարխանով,
Խանութ էլա ջան:
Ոչխարն էսդին կարծայ, էնդին դառնեքը,
Կանչըցեր ա ծաղիկները, ծառները:
Արի էրթանք քու ման գալած արտերը,
Քեզի տեսայ թաժացաւ իմ դարդերը:
Ձեռ ու ոտս կապին՝ բերդը դրեցին,
Չուխայ, շալար լալով տունը բերեցին:
Իս Աղէկն եմ Չամուկցի մէկ ջիւան,
Տութսաղ էղայ ըստուց չարի էրեան:

ՊԱՆԴՈՒԽՏ ՄՇԵՑՈՒ ԵՐԳԸ

Եօթն օր, հօթ գիշեր
Շախկամնի գօտիս թոռմշեր,
Եար մզիկ դըռնէն դուրս չեխա
Փշուրմի սիրտ մըզիկ խովնայ—
Վայլէ, վայլէ, վայլէ, վայլէ...
Էրթամ Ստամբուլ,
Դառիմ փարա բօլ,
Իմ եարի խամար
Առնիմ ջուխտ ըմ սօլ.
Արի, եար, արի,
Խռով մի կենայ,
Աստուորիս բան՝
Եար, մզիկ չի մայ,
Առնիմ գտամբուրէն
Յէլնամ քու մամուլ յէրթիս,
Զիմ կաքվու անուշ ձէննի լսիս,
Եար, անուշ քնէդի զարթիս:

Վայլէ, վայլէ, վայլէ, վայլէ...
Կայնել ես յիգին՝
Խաղող կու քաղես,
Շամամ ծծերով՝
Շաքար կու մաղես.
Ալմաստ բիշաղով՝
Զիմ սիրտ կու դաղես.
Արի, եար արի...
Վայլ, սանխէր կիվկիվ,
Դու գացիր ի Մուշ բարով,
Էլ չըս յիգայ հազար տարով,
Խարս պարկէ տղայ բերէ,
Առջընեկ լէ գութան կու վարէ—
Վայլէ, վայլէ, վայլէ, վայլէ:
Քամբախ Բուլանըխ
Ինչ անուշ գեղ է,
Էրկուս մէ շապիկ՝
Փողպատնի նեղ է,
Եարիս մէ պազնի
Սրտիս ի դեղ է.
Արի, եար արի...
Մկլօրսի քամբախ էրկըէն
Խարրիկ մէ էկեր—
Թ' Տաճիկ լցուեր գեղ,
Զըմմէն թալներ ու տարեր,
Վայլէ, վայլէ, վայլէ, վայլէ:
Խայեր, վանի, Խայեր,
Շիւար էք մացեր,
Զիմնաք մըր էրկրի
Լացերն ու թացեր:
Արի, եար արի...

Լօ, Լօ, Լօ.—Սիփանայ սէզ սարի վերայ,
Կտրիճները շտապով գալիս են միանում,

Այնտեղ անվախ որդիք հսկայ լերան վերայ
 Ձէնք ու գրահի են ընտանում: (կրկնել):
 Ահա վառում են՝ զինում,
 Սանձակոծ ձի հեծնում անհամբեր,
 Արիւնը նրանց բորբոք սրտի մէջ եռում՝
 Թռչում, անցնում անհամբեր,
 Ձերթ Սիփանայ պինդ քամին,
 Սլանում են դէպի ցած,
 Դաշտի միջին թշնամուն պատահում են
 Եւ մեծ վրէժ անմոռաց—
 Ահեղ կռում նրանից առնում,
 Հատու սուսերը հանում,
 Ցեղապետին են սպանում
 Եւ զերթ կիզող հուր վառում: (կրկնել)
 Ոյժմ բոլոր ցեղն, ոտի կանգնած
 Թշնամու դէմ՝ մահառիթ մարտի է կանչում—
 Արեան մեծ վրէժը թշնամուց պահանջում:
 Եւ թշնամին պարտուած՝
 Թողնում փախչում սարէ սար՝
 Յետ ձգելով մեծ աւար: (կրկնել):
 Արիւն թափեցին, արիւնի փոխանակ
 Արիւն քամեց ծարաւի սուսեր,
 Նրան յագեցած՝ գրեցին պատեան,
 Ելնում են ի լեռ—սէզ Սիփանն ի վեր,
 Սէզ Սիփանայ կանաչ զլխին յաղթող
 Ցեղն անում է, ոհ, մեծ խնդում,
 Ամպերի թանձրութեան միջից
 Սիփանն ամբողջ է թնդում..
 Էլ չեն գալ մեզ մօտ թշնամիք,
 Սուր տեսան մեր պողպատիք:

Ա Ռ Կ Ռ Ո Ի Ն Կ

Ճանապարհս ընկաւ Թիֆլիս,
 Կրակ լցուաւ մէջ իմ սրտիս,
 Բարև արա սիրականիս:
 Երկրորդ խումբ, երրորդ խումբ, չորրորդ խումբ կռուենկ:

Որսորդի ձեռքից վերաւոր կռուենկ,
 Որսորդից փախած դու սիրուն կռուենկ:
 Հալով գնում եմ ճանապարհ,
 Նա իւր տանն է, ես եմ օտար,
 Ասա չընտրէ նոր սիրահար: Երկրորդ...
 Մատաղ լինիմ քու երամիդ,
 Անուշ կեկոան բերանիդ,
 Ասա տեսայ սիրականիդ: Երկրորդ...

ԿԻԿՕՆ Ի ԳԱՍԸՄ-ԲԱՇՍ.

Մըր խօր պապկէ գերեզման,
 Թողի հոնտեղ կիզամ ման.
 Խոզիս կէշնի իւքի տակ,
 Խաւատա դժուար ա վաստակ:
 Վայլէ լէ, լէ, լէ, լէ, լէ:
 Քանի դուրպաթն եմ ընկեր,
 Միջացս գօտին չեմ քակեր,
 Խարսնուկ անուշ անթառամ,
 Քեզնից զատ կինն է հարամ:
 Հիմիկ լաճերս լնչ կանեն,
 Մեռան, կորան, լնչքան են,
 Սիրուն Շուշոն ներօտիկ,
 Կըրպօն, Մըրաօն խօրօտիկ:
 Հիմիկ իմ արտ լնչ կէշնի,
 Ընձնից մահրում կու գեղնի,
 Յամքի ուհան, նուսուֆար,
 Դոմից պակսի մըր տաւար:
 Արև շողցիր ա պալծառ,
 Նաշխուն ա դաշտ, ճեղն ու ծառ,
 Ձէրթիս վերն են հաւքեր,
 Կու ճըլվըլան մըր խաւքեր:

Ա՛խ, շաշխո՞ւն եմ, ի՞նչ էրի,
Ղարբալ ընկայ, սիրտս կէրի,
Տղայ, սո՛ւս կաց, ի՞նչ պէտք երգ,
Կիզամ, կիզամ իմ տղէրք:

ՈՂՈՐ ՄՈՂՈՐ ՄՆԱՅԻ

Մի գեղեցիկ պատահեցաւ ինձ յանկարծ,
Չը հասկացայ ի՞նչ ցեղից էր նա ծնուած,
Անսուր մորթեց, առանց կրակ խորովեց,
Խաղաղ սիրտս ու հոգիս արաւ խոցալից:
Ոլոր մոլոր մնացի, արին արցունք թափեցի, այնպէս
հրեշտակ տեսայ, բայց աւաղ շուտ զրկուեցայ:
Սուր սուր նետեր սիրտս խփեց ու թռաւ,
Հէնց այն օրից արեւս խաւարեցաւ.
Էլ ո՛ւր փնտռեմ, ռոտեղից զանեմ նորան,
Որ իւր ձեռքով նա ինձ դնէ գերեզման: Ոլոր մոլոր...
Չը գիտեմ թէ նա օդի մէջ սլացաւ,
Թէ մի հրեշտակ էր երկինք վերացաւ,
Գուցէ երազիս մէջ ես տեսայ նորան,
Որ խոստացաւ լինել ինձ սուրբ սիրական:
Ոլոր մոլոր...

ԱՐԱՅՈՅԻ ԵՐԳԸ

Սասունայ սար փչէ ուր հով,
Արեւ կշտէ՞ր ընցնի ամպով,
Չուր է՞ր քնիս հրազնեքով.
Զարթիր լաօ, մոնիմ քրդի,
Ե քէ մոնիմ, օգնէ խայուն:
Բորիկ էրթամ Մարմառ—քուժրէթ,
Եօթ անունն էդնի քո խեւ,
Գրդու արուն կաթա թրէդ: Զարթիր...
Բորիկ ոտքով չուր Աղթամար,

էրթամ յիլամ քրդի համար,
Քե խեւ էդնի սուրբ Տիրամար: Զարթիր...
Գրող տանի քուրս Սրոյին,
Հսպաններ է ջոջ Ափոյին,
Իլլաջ մացեր Արարոյին,
Զարթիր, լաօ, մըռնիմ քրդի:
Պեղճ Մշեցին մնաց լալով,
Հեռու երկիրներ մանգալով,
Մեռաւ թուրքի պարտքը տալով.
Զարթիր լաօ, մըռնիմ քրդի:
Սէֆիլ, շիւար մացած Հայեր,
Էղած անտէր—բնաւեր հաւքեր,
Տէր, դու փրկէ, պահէ արթուն.
Զարթիր, լաօ, օգնէ Հայուն:

Զ Ա Ն Գ Ի Ի Լ Ո Ի Մ

Ծառիս տակը մանիշակ,
Իմ հարը քանց քեզ շիշակ,
Ութը թումանից անց կենամ
Քեզ կանեմ հարիս մշակ:
Ծաղիկ ունիմ նարընջի,
Ա՛յ տղայ, վեր արի, փնջի,
Իմ մեր քեզ աղչիկ չի տալ
Քանի ման գաս եաւընջի:
Լուսնեակը նոր է, նոր է,
Եարիս երեսը կըլոր է,
Կըլոր սուրաթին մեռնեմ,
Հագինը կարմիր շոր է:
Ա՛յ տղայ հուր ես, մուր ես,
Ես ծառաւ եմ, դու ջուր ես,
Մուղարլան թառլան շոր ես,
Համբարձում գիշերն ո՛ւր ես:

Դու նստել ես գերանին,
Ղարդու շուին բերանին,
Օսկէ դայթան եմ գործել
Կարեմ ջիբիդ բերանին:

Սպիտակ ձին նալն ինչ կանի,
Սիրունը խալն ինչ կանի,
Քեզի սիրող իգիթը
Աշխարհի մալն ինչ կանի:

Շատ մի անի վառ ու ցած
Էս քեզ վաղուց եմ տեսած,
Մենք իրարու նման ենք
Մի խնձոր էրկու կիսած:

Քուչէքը լիքը լիքը,
Ախշի, առայ քու միտքը,
Չեռով կանեմ արի տես,
Վալան, մտտնի կը տամ քեզ:
Կայնել ես կանչում էլ չես:

Բօյիցդ ամաչում էլ չես,
Էկայ կշտովի անցկացայ,
Տէր ես ճանաչում էլ չես:

Մէ եար ունիմ եար ա՝
Եար չի, զահրումար ա,
Նըրա ձեռքին տանջուելով
Թամամ դամիշ ես դառայ:

Ամպեր մի քիչ հով արէք,
Անձրե թափէք՝ ծով արէք,
Դէշ մարդու էլ ու գիւնը
Սև հողի տակովն արէք:

Քաղած արտը հաց տարայ,
Եարիս տեսայ ետ դառայ,
Էս ինչ բէբաղդ եար եմ ես
Խնձոր տուաւ ես չառայ:

Թօփը խըփեց վերի դին,
Սէլաւ էկաւ մեր կալին,
Վայ կըտամ, վայ կասեմ,
Շուտով բերէք իմ եարին:

Ժամի պատը տաշած է,
Քեզի վըրէն քաշած է,
Ճամբիդ պաշարի համար
Չաղ հաւերը խաշած է:

Մեր տուն, ձեր տունը մօտիկ,
Կապել ես խալէ գօտիկ,
Էս վանքի ըխտաւորից
Մենակ դու ես խօրօտիկ:

Բիւլբիւլ արի մեր բաղը,
Ասն իմ եարի խաղը,
Խաղիդ միջով բարես
Հասցրու իմ եարիս թաղը:

Ամպը քըցել ա հովը,
Առուովն անցայ էն քովը,
Տեսնում ես քեզ պատել ա
Էս անիրաւ սև ծովը:

Աչքերդ դեղ ես դրել,
Ինձ գըժի տեղ ես գրել,
Անըզամի խօսքովը
Ինձ վրայ մեղ ես գրել:

Պուճուր աղջիկ սևաւոր,
Խալիսի գոնեքը սաւոր,
Գընն մէրդ կանչում ա,
Թող ինձ չ'անէ մեղաւոր:

Ես մի անդալաթ դուշ եմ
Թայերիս մէջ նմուշ եմ,
Ինչ հարս, աղջիկ որ տեսնես
Էս բոլորից անուշ եմ:

Կողբայ քամին բոլորուաւ,
 Եարիս բեխերն ոլորաւ,
 Եարիս գըրեցին սալգատ
 Սիրտըս, փորս ժողորուաւ:
 Վարդ էք տալիս ի՞նչ անեմ,
 Մարգարիտը ի՞նչ կ'անեմ,
 Եարիս բերէք, որ տեսնեմ,
 Ալ աղլուխը ի՞նչ կանեմ:
 Քնար է սիրտըս, քնար ա,
 Սիրտըս, ջըրից վարար ա,
 Գեղի առջի խօրօտը
 Իմ սիրած սիրուն եար ա:
 Չորացաւ կանանչ տերևս,
 Խաւարաւ օրըս, արևս,
 Ես շատ անբախտ աղջիկ եմ,
 Որ չ'հասաւ քեզ բարևս:
 Զաղացս պատիկ-պատիկ
 Աչքերդ նռան հատիկ,
 Ամեն քեզի տեսնելիս
 Համ համբարձում, համ Զատիկ:
 Անձրևն եկաւ գեօլ արեց,
 Աստուած տարին բօլ արեց,
 Ասէք տեսնեմ, ռը քեօղը
 Եարիս խաթրըջան արեց:
 Ռանչպար ա եարս հէր չ'ունի,
 Եթում ա եարս մէր չ'ունի,
 Հէչ մի կարծէք թէ եարս
 Բոլորովին տէր չ'ունի:
 Ծիրան եմ ծառի ձէրին,
 Կերերամ հետ թերերին,
 Էկան, քաղեցին, տարան
 Մախեցին ախմախներին:

Չեաներդ ծափ ես տալիս,
 Քեանքիւղ թափ ես տալիս,
 Էսօր էքուց ես քցել՝
 Ամեն օր խափ ես տալիս:
 Արև ծագեց մեր վըրէն,
 Փայ առնեն ամենքն իրեն,
 Արև ջան, մէ խաբար տուր
 Իմ սիրած անուշ հարէն:
 Վըրադ հօրդան ես քաշել,
 Սիրտս, հոգիս ես մաշել,
 Աստուած անէ լաւանաս,
 Մեր տան պղտի հարս դառսնա:
 Իմ եարին հասէք հաւար,
 Ջէրը լիք է, սովդագար,
 Քանի ես աչք եմ քացել
 Ծնուել է ընձի համար:
 Աշտարակ ձուն ա գալիս,
 Մեր ժամը փուլ ա գալիս,
 Մէ բէյմուրազ հար ունիմ,
 Հարբում ա տուն ա գալիս:
 Արագն թաց առաւ արաս,
 Իր ափն ա լցրել աւազ,
 Չուր մեր պսակի վախտը
 Կը մընայ դուզ չորս կարաս:
 Անձրև խփեց սարիցը,
 Քար ընկաւ մեծ գարիցը,
 Գիր չը ստացայ որ ասեմ
 Իմ սիրելի եարիցը:
 Համբարձումին մտնենք պար,
 Ես քեզ, դու ինձ. ասենք եար,
 Ես ջան ասեմ, դու գիւլում,
 Ուրախանանք միալար:

Յ Ա Ն Կ

Աղատն Աստուած այն օրից	28
Ազնիւ ընկեր մեռանում եմ	3
Ալագեազ բարձր սարին	60
Ախ տուէք ինձ քաղցր մի քուն	45
Ահա մայրիկ ես գընում եմ	42
Այ մարդ այսօր շատ քնեցար	48
Անի քաղաք նստեր կուլայ	17
Անխղճօրէն մեզ դատում են	66
Անձրեն էկաւ շաղալէն	60
Անցիր սև ամպ	57
Աստուած մէկ է, փառքը անթիւ	67
Արաքոյի երգը	72
Արազն եկաւ լափին տալով	52
Բաժակներ առնունք եղբարք	21
Բամբ . . . Որոտան	20
Բարակ ճամբէն մտել եմ	64
Բարով եկար սիրուն կռունկ	36
Բերդի բոլորն աւազա	61
Բերդիցը դուրս էլա	67
Боже царя храни!	43
Բօյդ բարձր սալքի չինար	46
Գնա բլբուլ մեր աշխարհից	34
Դարդս լացէք սարի սմբուլ	46
Դու գո՞վ խնդրես մայր իմ	35

Ելէք մանչեր, ելեք քօչերը բառնանք	64
Եղբարք մի շուրջ ժողովեցէք	30
Ես լսեցի մի անոյշ ձայն	52
Եօթն օր, եօթ գիշեր	68
Զարթիր մանուկ իմ նազելի	39
Զէյթուն անկախ դու աշխարհիկ	31
Զինուորիս երգերը եղբարք լսեցէք	44
Էդ ջուխտ ծիածան ունքերդ	53
Է՛հ, ջան հայրենիք	37
Է՞ր հեռանաս քո մայրենի	5
Թալիշու ճամբէն դուզ ա	59
Թող փչէ քամին պաղ պաղ	32
Իմ սիրելի զաւակունքս	19
Ինձ համար չէ զարնան գալը	29
Լէր հօ, հօ, հօ Եղսօ ջան	55
Լէ լէ՛ եաման, եաման	56
Լռեց: Լեմպերը եկան ծածկեցին	21
Լօ, լօ, լօ,—Սիփանայ սէգ սարի	69
Ծիծեռնակ, ծիծեռնակ	7
Կռունկ ուտի՞ կու գաս	8
Հարբան, ջանէջան	49
Հայաստան երկիր դրախտավայր	4
Հայոց աղջիկներ ձեր հոգուն մատաղ	6
Հայրենիք սրբազան	31
Հի-հի-հի, եկ հօ, հօ հօ, Եղսօ ջան	61
Հիմի էլ լռենք եղբարք	23
Հով արէք սարեր ջան	54
Հօգալլօ ջան	62
Հօյ նազանըմ-նազանըմ	50
Հօրովելներ	55
Չախօրդ օրերը ձմրան նման	42
Չայն տո՞ւր ով ծովակ	15

Ճանապարհս ընկաւ Թիֆլիս	70
Մաճկալ ես բեզարած ես	51
Մայր Արաքսի ափերով	12
Մայրենի լեզու	40
Մեր հայրենիք, թշուառ անտէր	10
Մէկ օր մենք ժողուանք	58
Մըր խօր պապէէ գերեզման	71
Մի գեղեցիկ պատահեցաւ	72
Մի գեղեցիկ պարզ գիշեր էր	38
Ննջեալ Վարդան	33
Ո՛հ ինչ անուշ	18
Ով դու բարեկամ	22
Ով Հայկազունք,	38
Որ մահկանացուն այս երկրիս վրայ	18
Որսկան ախպէր սարէն կուգաս	49
Ուռի ես կուսնալ մի	57
Ջան Գիւլում	73
Ջանիման, ջանիման	63
Սար ու ձոր ընկած	27
Սև մութ ամպեր	34
Սիրուններ միք նեղանայ	47
Սրբունին կայնել էր	54
Սօնա եար	65
Տալուորիկցի կտրիճ եմ զորթ	25
Տէր՝ կեց՛ դու զհայս	44
Տէր՝ պահե՛մ զհայսր մի	43
Տնկող-անկող ման արի	59
Քեզի մեռնիմ էջմիածին	3
Օտար երկիր, օտար պանդուխտ	16



Հայաստանի Ազգային գրադարան



NL0431268

Հ Ո Յ Ս Ե Ն Տ Ե Ս Ե Լ

Հ Ս Յ Ձ Ի Ն Ո Ի Ո Ր Ի Գ Ր Ա Դ Ս Ր Ա Ն

№ 1 Այրբենարան և Ընթերցարան զ. 10 կ.

№ 2 Երգարան զ. 20 կ.

Սոյն գրքեր ստանալ ցանկացողները պետք է
գիմեն հրատարակին՝

Кіевъ, Тарасовская ул. № 12, Свящ. Хорену
Мнацаканянцу

կամ

Թիֆլիս, Ջաքարիա Գրիգորեանցի գրավաճառա-
նոցը:

Գումարով գնողներին 20⁰/₀ զեղչ